

Բաժանորդագրին ԿԱՆԻՍԻ Թուրքիոյ համար տարեկան 50 շրջ, Ռուսիոյ համար 5 ռուբլի. ուրիշ երկիրներու համար 12 ֆր:

Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդագրութիւնք եւս կ'ընդունուին:

Գաւառներէն Օսմանեան նամակադրոշմ կ'ընդունուի՝ 1 շրջնոցը 34 փարայի հաշուով, կամ 100 շրջի փոխարէն 115 շրջ:

ԵԱՂԻԿԻ վերաբերեալ ամէն գործի համար գիմել

Առ Տնօրէն-Հրատարակիչ
60ՎՆԱՆ Գ. ՓԱՆԱԳԱՇԵԱՆ
Պոլիս, Պաշէ-Գարու, Թաշխան, քիւ 50

ԾԱՂԻԿ

Լ Ր Ա Ք Ի Ր

درعليه ده بفتح قيو سنده طاش خاند
•• نومروده « زاعيك » غزتهسى مديرى
بالاقاشيان حوونان

S'adresser à
HOVNAN PALACACHIAN
Directeur du journal arménien «Dzaghik»
Rue Bahtché-Kapou, Tach Han, 50
CONSTANTINOPLE

40 փարա

Ազգային, Քաղաքական եւ Գրական

40 փարա

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ — Բ. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 16

Շ Ա Բ Ա Թ

1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1892

Գ Ր Ա Ս Ե Ն Ե Ա Կ

ՅԱՆՁՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԵԱՂԻԿԻ Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանել իւր ընթերցողաց թէ, դռնացումն տալու համար այն խնդրանաց զորս յաճախ կ'ընդունի, հաստատած է Յանձնակատարութեան Գրասենեակ մը:

Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կը հայթայթէ մեծ և փոքր քանակութեամբ ամէն տեսակ ապրանք թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ եւրոպական հըրապարակներէն գնելի, ինչպէս, գիրք ամէն լեզուաւ, պատկերք, ձայնագրութիւնք, դպրոցական և գրասենեկի պիտոյք, ժամացուցի, տպարանական և այլ արհեստական գործիք, կտաւեղէնք, ասուեղէնք, ըմպելիք, անուշահոտութիւնք, կահ կարասիք, և այլն, և այլն:

Վճարմունք կանխիկ են, բայց ի հարկին կարելի է պայմանաժամաւ եւս գործել այն տանց հետ որ կըրնան արտադրիչներն ապահովել. Փոխադրութեան ծախք կը պատկանին յաճախորդաց:

Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կ'ստանձնէ նաեւ վաճառումն ներքին բերքերու թէ՛ Պոլսոյ և թէ՛ օտար հրապարակաց վրայ: Առ այդ կը բաւէ զրկել վաճառելի ապրանքն նմոյշները:

Յանձնակատարութեան Գրասենեակը կը փափագի ունենալ թղթակիցներ գաւառական քաղաքներու մէջ:

Թղթակցութիւնք պէտք է ուղղուին առ Յ. Գ. Փալազաշեան, Կ. Պոլիս, Պաշէ գարու, Թաշխան, քիւ 50:

FRATELLI GOLDENBERG

ԱՄԵՆԷՆ ՄԵԾ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ԱՄԵՆԷՆ ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ

ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՀԱՄԱՅՆ ՆԻՐՈՊ. ԹՈՒՐԻՈՅ, ԱՄԻԱԿԱՆ ԹՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՄԵՋ

ՖՐԱԹԵԼԼԻ ԿՈԼՏԷՆՊԵՐԿԻ

Այս վաճառատուն կը յանձնարարուի հասարակութեան և ամէն մրցման կրնայ զիմադրել իւր կերպասուց ընտիր յատկութեամբը, պատրաստութեան տոկոսութեամբը, ինչպէս նաեւ հանդերձին գեղեցիկ կտրուածքովը:

ԳԼԽԱԽՈՐ ՄԹԵՐԱՆՈՅԳ Ի Ս. ՊՈԼԻՍ

Թիւնէլի քով Թիւ 2, Նւ Բարաքէօյի Կամուրջին գլուխը Թիւ 28

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՔԱՆԱԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ

Մ Ա Ս Ն Ա Ճ Ի Ի Ղ Ք

Հոտոս, Բափալա, Ռուսնուք, Զմիւռնիա, Վառնա, Պուրկաս, Փիլիպէ, Բոր-Սաիտ, Սելանիկ, Սամոն, Մերսին, Բիոս, Թարսուս, Ատանա, Պէրութ, Դամասկոս, Տրիպոլիս (Սուրիական), Նափա, Աքեա, Ալեքսանտրիա, Դահիլէ, Լայն, Լայն:

PAPETERIES DE VIDALON

Թ Ղ Թ Ե Ղ Ի Ն Ա Ց

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՎԻՏԱԼՈՆԻ

Հիմնեալ 1597 ին յ'Աննօնէ

Դրամագլուխ 3,150,000 ֆրանք:

Կ'արտադրէ տարին 3,000,000 քիլօկրամէն աւելի

Ներկայացուցիչ Հանրի Ժարտօն, Պարնաթան Խան

Դրասենեկի և տպագրական գնաղան տեսակ ընտիր թուղթեր, գծագրութեան թուղթ սպիտակ և դանաղան գոյներով, ծծուն թուղթեր, դանաղան տեսակ ստուարթղթեր (մուխալա), լուսանկարչական թուղթեր, մագաղաթանման թուղթեր, նամական պահարաններ, և այլն, և այլն:

«ԵԱՂԻԿ» կը տպագրուի Վիտալոնի գործատան մէջ պատրաստուած թուղթի վրայ: — Մանրամասն տեղեկութեանց և յանձնարարութեանց համար գիմել «ԵԱՂԻԿ» ի խմբագրատունը:

12—20

MAISON PHÉNIX

Բերա, Բասաթ տիւ Թիւնէլ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Շապկեղինաց, ձերմակեղինաց, եւ Բրդեղինաց

Վաճառատունս կը յայտարարէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, Նանսիի և Բիւսպէրի աշխարհածանօթ գործատուներէն ի նորոյ ստացած է մեծ քանակութեամբ՝ վերջին նորաձեւութեանց համաձայն շինուած՝ արանց, կանանց և մանկանց համար պատրաստ հագուստեղէններ, օժիտի համար բազմատեսակ ձերմակեղէններ, կնուռքի համար մանկանց զգեստներ և այլ ամէն տեսակ ապրանքներ:

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ.

	Հատը	Ղրշ.
Շապկի կտաւեայ	14 էն	47 1/2
» գունաւոր տպածոյ	10 էն	28
» ֆանէլա	21 էն	42
» զիշերանոց	12 էն	27
Անդրաւարտիկ	10 էն	21
» մատամբօլ	15 էն	22
Օձիք կտաւեայ	17 էն	54
Թեւնոց »	29 էն	65
Թաշկինակ այլ և այլ տեսակ	14 էն	135
Գուլպաներ՝ ֆիլ տէքօս, բամպակեայ, մետաքսեայ, բրդեայ	29 էն	145
Փողկապ այլ և այլ տեսակ	3 էն	19

ԿԱՆԱՆՑ ՀԱՄԱՐ.

	Հատը	Ղրշ.
Շապկի՝ լաւ տպածոյ, գիւմայկուն, պրօտրիով	15 էն	27
» » » տանթեկայով	18 էն	31
Վարտիկ » » » »	14 էն	22
Վարտիկ » » » պրօտրիով	11 էն	24
Միսօ » » » »	20 էն	38
» » » տանթեկայով	25 էն	65
Բօրսէ՝ Բարիզի կուրտէ գործատան	26 էն	70
Բօրսաթ բամպակեայ, մետաքսեայ	11 էն	26
Փանէլա լաւագոյն տեսակէն	15 էն	40

ՄԱՆԿԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ամէն տեսակ զգեստեղէնք և ձերմակեղէնք:

	Ղրշ.
Սեղանի սփռոցներ գունաւոր՝ 6 անձեռոցով	20 էն 39
» » գունաւոր 6 և 12 »	65 էն 145
Անկողնոյ ծածկոցք մէթրը	9 էն 17
Գուլպայ՝ ֆիլ տէքօս, բրդեայ, բամպակեայ	40 էն 145
Կտաւ Վիշիի, մէթրը	3 էն 5
Սպիտակ տպածոյ՝ լաւագոյն տեսակէն	2 էն 5 1/2

Յանձնարարութեանց համար պէտք է գրիւ Վաղիկի Յանձնակատարութեան Գրասենեակին:

8—52

Լուսանկարչատանս մէջ կը պատրաստուին ամէն տեսակ լուսանկարներ՝ Եւրոպայէ նոր հասած բազմաթիւ նորաձեւ գործիքներով, Պ. Ն. ԱՆՏՐԻՍՈՒՄԵՆՈՒ ինքն անձամբ կը հանէ իւր բազմաթիւ յաճախորդաց պատկերները: Յաճախորդներն կատարելապէս գոհացնելու համար, յանձնարարուած լուսանկարներու ՕՐԻՆԱԿԸ ցոյց կը տրուի նախապէս, և եթէ չհաճանի, կրկին և կրկին անգամ կը լուսանկարուի, մինչև որ հաճանի: զիջողութիւն մը զոր մայրաքաղաքիս ո՛չ մի լուսանկարիչ յանձն կ'առնու: Կ'աղբարարեմք մեր բազմաթիւ յաճախորդաց որ, ինչպէս յստակ և պայծառ օրեր, նոյնպէս և անպտտ և մառախլապատ օրեր լուսանկարք կը հանուին ամենայն յաջողակութեամբ: Զնորհիւ նոր գիտեցուցի:

Կը խնդրուի զգուշանալ կարգ մը նորեկակ լուսանկարիչներէ որք կը գործեն մեր անուամբ:

Նիքոլա Անտրիսիմօ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԻՑ

Ի Պոլիս, Սուլթան Պալատ, Բիւ 99

Բէօքէֆէր պաշը, Թիւ 99

ՀԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՓԱՄԻՅԼ

(Ընտանեաց ասպագայն)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԳԱՐՁ ԸՆԿ.

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ

ԴՐԱՄԱՂԽՈՅ

Կը գործէ ընդ հսկողութեամբ Գաղղիոյ

կառավարութեան

Կեդրոնատեղի՝ 61, Րէփուպլիք փողոց,

Լիոն (Ֆրանսա)

Ապահովութիւն 100,000 000 ֆր.

ՀԱՎԸՆԻՌ ՏԷ ՓԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, որ հաստատուած է նպաստելու համար փոքր խնայողութեանց, արագ զարգացում մը ունեցած է: Իւր նպատակն է որոշեալ պայմանաժամի մէջ վերականգնել դրամագլուխն:

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմազմի են, ինչպէս շարժական արժէթից և փոխ տրուած դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կորուսեալ դրամագլխոյ մը վերականգնութիւն: Երաշխաւորութիւնք և Գլխավարք՝ փոխառութեանց և ճարտարութեան և վաճառականութեան մէջ գործածուած դրամագլխոց, մանկանց համար օժիտք, հանգստեան սնտուկ ծերութեան համար, ցկեանս եկամուտներու կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն: Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1884 Յունուար 1էն:

Տեղեկութեանց եւ բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Բարսեղ Էֆէնտի Թէլլաեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Պահճէ—Գարու, Շէյխ—Իսլամ խան, Թիւ 11:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

Բաւարան Ֆրանսիէի Հայ-աշխարհի, ի Մեսրոպ Նուպարեանէ. Գին 20 ֆր: Առտնին Տնտեսութիւն, Մ. Մ. մուրեան. Գին 8 զրուշ:

Առաջնորդ փրկութեան, Գրեց Գարիէլ Բահանայ Կիւրլէի. Գին 5 զրուշ:

Մէճէլլէյի ահքեամը Ատլիյէ. Օ. Ֆանէան Կապուսէյի Օքլիսէի. Թարգ. Նիկ. Թոթվայեան. Հինդ հատորներու բաժնուած, իւրաքանչիւր հատորի գինն է 10 զրուշ:

Մայր ցուցակ Հայերէն ձեռագրաց Կայսերական մատենադարանին ի Վիեննա. Միթարեան Միարանութեան. Գին 10 զրուշ:

Սոյն գիրքերը գաւառներէն ստանալու համար դիմել Վաղիկի ի Սմբատ գրութեան:

Բաժանորդագիրն կԱՆՆԻՍԻ Թուրքիոյ Համար տարեկան 50 դրշ, Ռուսիոյ Համար 5 ռուբլի, ուրիշ երկիրներու Համար 12 ֆր:

Վեցամսեայ եւ եռամսեայ բաժանորդագրութիւնք եւս կ'ընդունուին:

Գաւառներէն Օսմանեան Նամակագրով կ'ընդունուի՝ 1 դրշ. նոցը 34 փարայի հաշուով, կամ 100 դրուշի փոխարէն 115 դրշ:

ԾԱՂԻԿԻ Վերաբերեալ ամէն գործի համար դիմել

Ան Տնօրէն-Հրատարակիչ
ՅԱՆՆԱՆ Գ. ՓԱՆՍԱՅԱՆ

Պոլիս, Պահլէ-Գաբու, Թաշխան, Բիւ 50

ԾԱՂԻԿ

Հ Ր Ա Գ Ի Ր

درعليه ده بفتح قوسنده طاش خاند
ه. نومروده «زاغيك» غزتهسى مدیرى
بالا قاشيان حوونان

S'adresser à

HOVNAN PALACACHIAN

Directeur du journal arménien «Dzaghik»,

Rue Bahtché-Kapou, Tach Han, 50

CONSTANTINOPLE

40 Փարա

Ազգային, Քաղաքական եւ Գրական

40 Փարա

ՆՈՐ ՇՐՋԱՆ — Բ. ՏԱՐԻ. ԹԻՒ 16

ՇԱԲԱԹ

1 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1892

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

Գ Ր Ա Գ Ա Տ Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն (1)

Արիստակէս Եպիսկոպոս Սեդրակեանի

«Ամուսնական Խնդիրներ» գրքին

վրայ,

Ի Բժիշկ Միսաք Արամեանէ

Է.

Աշտիշատայ Ժողովէն քիչ յետոյ կը հասնի Ե. դարու ազգային դպրութեան այն պանծալի շրջանը, որուն անթառամ պսակն ու փառքը յաւերժացաւ Ս. Գրոց թագուհի թարգմանութեամբ:

Հոգեպէղ թարգմանիչը, Սահակ և Մեսրոպ, Ղևտական գրքի նախագրութեան մէջ՝ օրէնքի ՄԶ—ՄԹ պարբերութիւնները կ'ամփոփեն կանոնական ձեւով: Սոցա բովանդակութիւնն է, ինչպէս արդէն տեսանք, չհասութեան տեսակները՝ «Երից կողմանց ազգակցութեան, ի վեր և ի խոնարհ և յառ ի կողմն», որ աստուածային յատուկ պատուիրանաւ նուիրագործուած էին:

Այդ դպրութեան շրջանի մէջ, 447 թուին Յովսէփ կաթողիկոսի նախագահութեամբ կը գումարուի Շահապիվանի Ժողովը, որու կանոնադրութեան ԺԳ. կանոնը կ'որոշէ չհասութեան խնդրոյ լուծման եղանակը ճիշդաբանութիւն պահելով, կամ, ինչպէս Գօշ Միթիթարը կ'ըսէ՝ «Զի յայտ արասցէ ամենայն ընտանութեան ծննդօք բաժանել»:

Հ. Բաստամեանցը շատ հիմնաւոր կերպով կը նայի այս կանոնի վրայ, որպէս եկեղեցական օրէնադրութեան մի նշանաւոր իրողութեան վրայ, իրաւամբ դիտելով թէ մինչդեռ ընդհանուր եկեղեցին չունէր մինչև վեցերորդ դարը մի որոշ կանոն չհասութեան մասին, մեր եկեղեցին կ'ունենայ զայդ Ե. դարի կիսուն. (Փորձ. Դ. 81. եր. 58): Սակայն ամենայնիւ յարգելով հանդերձ

(1) Շար. «Ծաղիկ»ի նախորդ թիւէն:

վաստակաւոր իրաւաբան վարդապետի անմուտց յիշատակը, հազիւ թէ կարող եմք հիմնաւոր համարիլ նորա այն ենթադրութիւնը, իբր թէ այդ կանոնը խմբագրուած է հռոմէական օրինաց օրինակով: Պատկառելի գիտնականը այս ենթադրութիւնը հետեցուցել է այն իրողութենէն, որ Շահապիվանի Ժողովը նախագահը և Ս. Հայրերէն ոմանք՝ Յովսէփ կաթողիկոսը, Նիւիշէն, Նզնիկը և այլն՝ Սահակայ և Մեսրոպայ կողմէն ուսումնասիրութեան համար Եւրոպա ուղարկուած աշակերտներէն էին: Այս ենթադրութիւնն ընդունելով՝ այն ժամանակ Ղևտական գրոց նախագրութեան ՄԶ. պարբերութիւնը մեզ համար մի առեղծուած պիտի մնայ: Բայց դա առեղծուած չէ, այլ պարզ ճշմարտութիւն: Եւ արդարեւ Շահապիվանի ԺԳ. կանոնը պարզապէս Ս. Գրոց օրէնադրութեան պատկերն ունի, և եթէ ճիշդահամարի վերածենք, պարզապէս կ'երեւի նոյնութիւնը:

Որպէս զի աւելի պարզ երևի որ Հայաստանեայց եկեղեցին Դ. Ե. դարերու մէջ չհասութեան աստիճանները սահմանած է Աստուածաշունչ օրինաց համաձայն, դենք այստեղ Ս. Գրոց ներքին սահմանած ճիշդագրութիւնը և ընդ նմին Շահապիվանի օրէնադրութեան ճիշդահամարը:

Ահաւասիկ Ղևտական գրոց ԺԶ. պարբերութեան 7—18րդի մէջ յիշուած ճիշդագրութիւնը.

Ա. 1. Որդին՝ փեսացու, 2. մայրն՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

Բ. 1. Հայրն փեսացու, 2. դուստրն՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան չհաս է:

Գ. 1. Որդին՝ փեսացու, 2. հայրն (վախճանեալ), 3. կին հօրն, մօրու՝ հարս. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

Դ. 1. Եղբայր՝ փեսացու, 2. քոյր՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

Ե. 1. Հայրն՝ փեսացու, 2. որդին կամ դուստրը, 3. սոցա տղջիկը՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

2. 1. Որդին՝ փեսացու, 2. հայրն, 3. կին, խորթ մայր, 4. դուստր սորա՝ հարսնացու. — չորեքճիւղեան՝ չը հաս է:

Է. Որդին՝ փեսացու, հայր սորա, քոյր սորա՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

Ը. Մօրաքոյր՝ երեքճիւղեան՝ չհաս է:

Թ. 1. Որդին՝ փեսացու, 2. հայր սորա, 3. եղբայր սորա, 4. կին սորա՝ հարսնացու. — չորեքճիւղեան՝ չհաս է:

Ժ. 1. Հայրն փեսացու, 2. որդի սորա (մեռեալ) 3. կին սորա՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

ԺԱ. 1. Հայրն փեսացու, 2. որդի սորա, 3. կին սորա, 4. դուստր սորա՝ հարս. — չորեքճիւղեան՝ չհաս է:

ԺԲ. 1. Հայրն՝ փեսացու, 2. որդի սորա, 3. կին սորա, 4. դուստր սորա՝ հարսնացու. — հինգճիւղեան՝ չհաս է:

ԺԳ. 1. Եղբայր՝ փեսացու, 2. եղբայր սորա, 3. կին սորա՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

ԺԴ. 1. Մարդ փեսացու, 2. կին սորա, 3. դուստր սորա՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

ԺԵ. 1. Մարդ փեսացու, 2. կին իւր, 3. որդի կամ դուստր նորա, 4. դուստրը սոցա՝ հարսնացու. — չորեքճիւղեան՝ չհաս է:

ԺԶ. 1. Ոմն՝ փեսացու, 2. կին սորա, 3. քոյր սորա՝ հարսնացու. — երեքճիւղեան՝ չհաս է:

Եթէ աւելցնենք Ղևտակ. գրոց Ի. 14րդի մէջ յիշուածը, կը տեսնենք որ հին Կաթարանի ազգապղծութիւն և ամբարշտութիւն համարած ամուսնական չհասները այս տասնեւօթն տեսակներն են, որոց մէջ արեւակցութեան և խնամութեան տարբերութիւնը չնշմարեր. սակայն ինչպէս կ'երեւի ԺԶ. պատկերէն՝ խնամութեան մասը ազգակցութիւն չհամարիր: Այս արդիւեալ ամուսնական զուգաւորութիւններէն միայն երեքն երկճիւղեան են (Ա.

Բ. Դ.), ութը՝ (Գ. Ե. Ը. Ժ. ԺԳ. ԺԴ. ԺԶ.) երեքճիւղեան են, չորսը՝ (Զ. Թ. ԺԱ. ԺԵ.) չորեքճիւղեան։ մի միայն ԺԲ. հինգճիւղեան է որ մի և նոյն ժաւանակ խորթութիւնն ունի իւր մէջ։ Շահապիւմանի ժողովը յայտնապէս կարգած է երկճիւղեան, երեքճիւղեան կերպերը և կը պատուիրէ հինգ ճիւղէն վեր թոյլատրել, որ ըսել է թէ հարսնացուի և փեսացուի մէջ երեք աստիճան քակել։ օրինակ՝

1. Հարսնացուն՝ Զարուհի. 2. հայր սորա՝ Երուանդ, 3. եղբայր սորա՝ Վահէ, 4. որդի սորա՝ Վահան՝ փեսացու, — որ չորս աստիճան է՝ չհաս է։

1. Հարսնացուն՝ Զարուհի, 2. հայր սորա՝ Ներսէս. 3. Մայր սորա՝ Մարիամ. 4. եղբայր սորա՝ Յովհաննէս. 5. որդի սորա՝ Արշակ՝ փեսացու. — հինգճիւղեան՝ հաս է։

Շահապիւմանի ժողովը ազգակցութեան այս աստիճանները որոշելով, արեւակցութեան և խնամութեան զանազանութիւն չդնէր, գուցէ այն պատճառով, որ ազգապղծութիւնը վերցնելու նպատակի հետ՝ նպատակ ունէր նաև տարածել ընտանեկան կապակցութիւնները։

527 թուականին՝ Դուինի ժողովը նախորդ ժողովի կանոնը կը կատարեւադործէ՝ մէկ աստիճան աւելցնելով, որով կը բոլորէ մովսիսական օրինաց բոլոր տեսակները «Վասն որ զազգական կին առցէ՝ ցհինգերորդն մի իշխեսցէ և զչորրորդն ապաշխարեցուցեն, և երրորդն մեկնեսցին և ապաշխարեսցեն»։ օրինակ։

1. Փեսացուն՝ Վարդան. 2. հայր սորա՝ Վարդան. 3. եղբայր սորա՝ Յովհաննէս. 4. դուստր սորա՝ Նունէ. 5. դուստր սորա՝ Աղանի՝ հարսնացու։ — Հինգ աստիճան է՝ չհաս է։

1. Փեսացուն՝ Վահան. 2. հայր սորա՝ Վարդան. 3. Մայր սորա՝ Պիստոս. 4. քոյր սորա՝ Էլսիս. 5. որդի սորա՝ Մուշեղ. դուստր սորա՝ Ագապի՝ հարսնացու. — վեց աստիճանի է՝ հաս է։

Որովհետեւ պսակէն յետոյ ամուսնացեալք՝ այր և կին՝ մի մարմին են, ուստի վեց աստիճանի ազգակցութիւնը զկնի պսակի կը կոչուի հինգերորդ։ Այս իմաստով կանոնադրութեան արգելքը՝ թէ «Յհինգերորդն մի իշխեսցէ. չորրորդն ապաշխարեսցէ, երրորդն մեկնեսցին և ապաշխարեսցեն» կը նշանակէ թէ հինգերորդ աստիճանէն վար չհամարձակին պսակել. չորրորդ աստիճանի մնացածները, եթէ արդէն պլասակուած են՝ թողնել, միայն ապաշխարանքով. իսկ երրորդ աստիճանի մէջ պսակուածները բաժանել և ապաշխարահանաց ենթարկել. — այսինքն Շահա-

պիւմանի կանոնի թոյլատրելի աստիճանով՝ պսակը պիտի արգիլուէր, պսակուածները պիտի ապաշխարէին, իսկ աւելի պակաս ճիւղահամարով պսակուածները պիտի բաժանուէին և ապաշխարէին։

Սեդրակեան Սրբազանն ընդունելով, որ Դուինի ժողովը կամեցել է մի աստիճան աւելցնել Շահապիւմանի ժողովոյ կանոնի վրայ, կ'աշխատի հերքել Հ. Բաստամեանցի այն կարծիքը, թէ «Յհինգերորդն ըսելով՝ ժողովը կ'արգիլէ և հինգերորդ աստիճանի ամուսնութիւնը»։ Ըստ Սեդրակեան Սրբազանի՝ Դուինի ժողովի «Յհինգերորդն» խօսքի այդպէս բացատրելը, կը նշանակէ որպէս թէ կանոնի իմաստի պարզութիւնը չի փոխել։ Ըստ որում բացայայտ է, կը պատճառարանէ Ս. հեղինակը, որ այդ ժողովը անհնարին գտնելով միանգամայն արգիլել չորրորդ աստիճանի արեւակիցներու ամուսնութիւնը, ըստիպուած է մեղմացնելու Շահապիւմանի կանոնը, այսինքն՝ վերջինիս նման այդ աստիճանի վրայ կատարուած ամուսնութիւնները ապօրինի և քակտելի չը հրատարակեր, ինչպէս երրորդ աստիճանինը, այլ միայն ենթակայ ապաշխարութեան»։ «Չչորրորդն ապաշխարեսցէ և երկրորդք մեկնեսցին և ապաշխարեսցեն»։ «Արդ, ի՞նչպէս կարելի է ընդունիլ, թէ մի ժողով, որ չկարողանար չորրորդ աստիճանը քակտել ժամանակի հանգամանաց զիջանելով, մի նոր աստիճանով ալ կ'աւելցնէ արգելքը» (49 էր.)։

Մի առանձին ձիրք ունի Սեդրակեան Սրբազանը գրաւոր փաստերը մեկնելու և անոնցմէ համարձակ հետեւութիւններ հանելու, և այս բոլորը ժամանակի հանգամանաց իրաւունքը փաստաբանելու համար, բայց արդեօք Դուինի երկրորդ ժողովի պատմութիւնը մի նշան, մի փաստ կը պարունակէ՞ իւր մէջ, որ հիմք լինի հետեւցնելու թէ այդ ժողովը զիջանել է ժամանակի հանգամանաց։ Սեդրակեան Սրբազանն իւր նշանակի համար պատրաստ է մինչեւ անգամ եղծել ստուգաբանութեան կանոնները։ Սեդրակեան Սրբազան՝ որպէս քիչ շատ գրաբարագէտ՝ պիտի գիտնար որ ց նախդիրը ոսկեղէն դարու գրուածոց մէջ միշտ մի և նոյն իմաստով է գործածուած և այդ իմաստով «ցհինգերորդն» ըսելով՝ կը նշանակէ հինգերորդը դուրս թողած։ Նոյն իմաստով գործ են ածած Զ. Ե. Ը. դարերու մատենագիրք. չփոթմունքն ըսկըսած է Ժ. ԺԱ. դարերու մէջ, երբ սկսած են ոտանաւոր գրել։ Ուրեմն Դուինի ժողովը կը սահմանադրէ որ հինգերորդ ճիւղի մէջ պսակ ընել չհամար։

ձակին. եղածները, որ չորրորդ ճիւղ կը մնան, որպէս արդէն եղած, Շահապիւմանի կանոնով ապաշխարանքի ենթարկին։ իսկ այն ճեսակները, որ երրորդ կը մնան, այսինքն՝ Շահապիւմանի կանոնէն ալ մի ճիւղ պակաս, բաժանին եւ ապաշխարեսցեն։ Սեդրակեան Սրբազանը կը զարմանայ և անհնարին կը համարի որ «Մի ժողով, որ չորրորդ աստիճանը չէ կարողացած քակտել ժամանակի հանգամանաց զիջանելով, մի նոր աստիճանի ալ արդեւ կ'աւելցնէ»։ Ի հարկէ, եթէ հեղինակը խնդրոյ վրայ «Ժամանակի հանգամանաց» պրիզմայի միջէն նայելու միտում չունենար, շատ հեշտութեամբ իւր տարակուսութիւնը կը փարատէր այն փաստով, որ Դուինի ժողովը չորրորդ աստիճանի վրայ կատարուած արեւակիցներու ամուսնութիւնը չը քակտեր ոչ թէ անոր համար, որ «կը վարուի մեծ հեռապետութեամբ», — մի աստիճան աւելցնելով և միևնոյն ժամանակ խստութիւն չդնելով հակառակ ընթացողներու դէմ», այլ արդարութեան մի հասարակ պարտք վճարելով։ — չքակտեր, ողովհետեւ այդ աստիճանի վրայ կատարուած պսակները կատարուել էին մինչեւ նոր կանոնի հաստատութիւնը՝ հին կանոնի զօրութեամբ, հետեւաբար եկեղեցւոյ առաջ մի տեսակ օրինաւորութիւն ունէին, մանաւանդ որ մովսիսական օրինաց արգելքներուն տակ չէին։ Օտարտի է որ իւր կարգակիցներու տգիտութիւնը քամահրող «կանոնագէտը» այնքան խորասուզուած է սեպհական փիլիսոփայութեան մէջ, որ մոռացել է մինչեւ անգամ օրէնսդրութեան տարրական սկզբունքը. — օրէնքը յետադարձ ներգործութիւն չունի։ Անտարակոյս՝ եթէ Սեդրակեան Սրբազանը այսպիսի հասարակ ճշմարտութիւնները զանցառութեան չտար, նա կ'իմանար որ Դուինի ժողովի կանոնը ուղղակի ճշդութիւն է և խստութիւն, և ոչ երբէք մեղմութիւն. և այդ խստութիւնը հետեւանք էր աւետարանական բարոյականի հոգւոյն և թեւադրութեան։

Մ Տ Ա Ծ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ք

— Յոյսը երազներուն քաղցրագոյնն է։

— Չունիս փող, մտիւր հող։

— Համբերութիւնը կեանք է, շատն ալ տանջանք է։

— Խելացի մարդ մը կնոջ բարկութեան չը վախնար, աւելի խելացի մէկը կնոջ բարկութիւնը չը գրգռեր։

Ա. ԶՊԱՆԵԱՆԻ ԳՐԱԴԱՏԱԿԱՆԸ

Ա. ԾԱՏԱՐԵԱՆԻ «ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ»-Ի
մասին

«Նոր հաւեր են դուրս եկել, երկաթի հաւեր են ածում», ասում է մեր հին առածը, որի ճշմարտութիւնը տեսել են մեր պապերը, տեսնում ենք և մենք ամէն մի քայլափոխում:

Կոստանդնուպոլիսը այդ կարգի հաւեր արտադրելու գործադրութիւնն ունի այն թուականներից, երբ Փրանսական բուլվարի դրականութիւնը պատուաստուեցաւ տգիտութեան խաւարից նոր սթափուող Հայերի ուղեղում: Այս էլ մօտ է, բոլոր կործանիչ ու աւերիչ մօտաներից աւելի վնասակարը, որ գործ ունի բացառապէս խալ, մշակութեան կարօտ ուղեղների հետ, առաջնորդելով նրանց դէպի մտաւոր անկում:

Ահա՛ այսպիսիներն են, որոնք իրենց հիւանդոտ մտքի աղքատիկ արտադրութիւններով շատ նման են երկաթի հաւերին ածող նորելուկ հաւերին:

Կան բացառութիւններ, և այն յարգելի անձնաւորութիւններ, որոնք նոյն խալ իրենց գիտութեան՝ համեմատաբար աւելի բարձր աստիճաններից շատ ըզգուշ են վարվում՝ որ և է միտք, գաղափար կամ վճիռ արձակելու ժամանակ: Այսպիսի լուրջ հիման վրայ դրուած գորականութիւնը միայն կարող է բարձրացնել Հայ մտքի արժէքը և գծել այն շաւիղը, որով պէտք է ընթանան մեր գրականութեան մշակները: Բայց ցաւօք սրտի պէտք է ասել, որ կայ նաև մի խումբ գրագէտ կոչեցեալների, որոնց բերանից դեռ դպրոցական նըստարանների հոտը փչելով հանդերձ, ամենայն անլրջմտութեամբ ու վստահութեամբ ամէն ժամանակ և ամէն հարցում հրապարակ են դուրս գալիս ու իւրեանց ցնորաբանութիւններով ապականում հայ լրագրութեան անձուկ էջերը, գայթակղեցնելով միանգամայն և՛ ընթերցող հասարակութեան մտքերը:

Մասնաւորելով մեր խօսքը, դառնանք Պ. Արշակ Զօպանեանին, որ Կ. Պօլսոյ գովուած և հանրածանօթ Կենդրոնական վարժարանի անդրանիկ շրջանաւարտը լինելով⁽¹⁾, դպրոցական նստարաններից ուղղակի իջել է գրական ասպարէզ. իւր ցնորաբանութիւն-

ների երախայրէքը կարելի է համարել իւր Բանաստեղծութեան վախճանը վերնագրով անհեթեթ, անիմաստ յօդուածը, որի իւրաքանչիւր տողի մէջ փայլում է իւր գիտութեան ու հայեացքների ողորմելիութիւնը և իւր գաղափարների անճոռնիութիւնը: Բայց բոլորն այս չէ. սոյն «Բանաստեղծութեան վախճան»-ի ողբերգուն, առանց չափելու իւր ուժերը, ձեռք է առել Պ. Ալեքսանդր Մատուրեանի «Բանաստեղծութիւններ»ը՝ քննադատելու, մի գործ՝ որ իւր մտքին աղքատիկ պաշարին շատ անմարտելի է, մի քայլ որ ծայրայեղութեան հասած յանգեցնութիւն է, որով յօժարակամ երևան է հանում իւր տգիտութիւնը:

Որովհետև ներկայ յօդուածով դիտաւորութիւն չունինք պաշտպանել Ա. Մատուրեանի աշխատութիւնը, այլ մի միայն Պ. Զօպանի ծակ փրկափայտութիւնը ներկայացնել ընթերցողներին, ուրեմն կը բաւականանանք մի հարևանցի ակնարկ ձգելով նորա գրադատական վրայ, եթէ երբէք այդ ձևի գլուխածքներին կարելի է գրադատական խորմաստ անունը տալ:

Պ. Զօպանը՝ ոչինչ այնքան ձանձրացուցիչ է որքան տափակ սահունութիւն մը, դիւրին բեղունութիւն մը՝ անմիտ, անիմաստ նախադասութիւններով սկսելով, անմիջապէս ԿԶ լրագրական տողերի մէջ աշխատում է հաւատացնել մեզ՝ թէ Պ. Ա. Մատուրեանի բանաստեղծութիւնները պզտիկ պզտիկ տողեր են առանց որ և է մտքի ու գաղափարի, այսինքն անբովանդակ, թէ՛ նիւթերը հին, փտած են, բառերը սովորական (?), տաղաչափութիւնը տկար, յանգերը ողորմելի, ըիթ մը նախնական ու անճարտար (?), բառերը աններդաշնակ... և դանգաւորում է թէ նա իւր մտածման այդ աղքատութիւնը գոնէ չէ ծածկել սեղծուած ձևի մը փայլով ու պանծանքով, այսինքն մեծ յանցանք է գործել Ա. Մ. որ բնական և պարզ պատկերները ըմբռնելի ու դիւրասահ ոճով է գրել, փոխանակ գրելու հոյակապ, վերասլաց բառերով, գրողին անգամ անհասկանալի, գործադր ընթերցողների ուղեղը խճճելու, բուն միտքը ցնդելու պաճուճանք կոչուած բառախաղութեան ցանցի մէջ, որպէս անում են Պօլսոյ մի կարգ բանաստեղծները, ի թիւս որոց և Պ. Զօպանի գրագէտ վարժապետը, որի լուսանկարը դառնալու մեծ ձգտումն ունի: Յետոյ «Գարուն»-ի և «Յիշողութիւն»-ի հեղինակին ոչնչութիւնից մի փոքր վեր է դասում, առանց մի նոր միտք արտայայտելու: Նա նորից կրկնում է իւր վերը գրածները, առաջար-

կում է նայիլ Ա. Մատուրեանի «Բանաստեղծութիւններ»-ի ցանկին, համոզուելու համար թէ որքան նիւթերը հինգած ու տափակ են, և 102 ինքնուրոյն և թարգմանական բանաստեղծութիւններից յիշում է միայն ինը հատ՝ «Գարուն», «Աշնան վերջը», «Սիրավառ սոխակ», «Առաւօտեան երգ», «Զմեռնային գիշեր», «Բնութեան գլուխում», «Սիրոյ վիշտ», «Ապրիլի 10», և «Մանկութեան օրեր»: Ընթերցողը արդէն կը գուշակէ, թէ Ա. Մատուրեանի «Բանաստեղծութիւններ»-ի մէջ ամենավատերը սրանք են, զորս Պ. Գնադատը յիշատակել է. ուրեմն մենք էլ նրանցից մի մի տուն կը ներկայացնենք ընթերցողներին:

ԴԱՐՈՒՆ (Էջ 16)

«Բարձր եկար, սիրուն գարուն,
Հազար բարձր, անգին հիւր.
Մեր Սրտերին կեանք պարգևող՝
Դու քաղցրութեանց լի աղբիւր»:

«Դու ես աշխարհը խնդացնում,
Բնութեանը կեանք տալիս»:

«Բո անձրեն է մեր այգիքը
Առատ ջրում ծաղկեցնում,
Բո արեն է մեր դաշտերից
Ծուրտ ու ձմեռն հալածում»:

«Միայն, ախո՛ս, որ տարենը
Մի անգամ ես հիւր գալիս...»

ԱՆՈՒՆ ՎԵՐՋ (Էջ 22)

«Փչեց ցրտաշունչ քամին հիւսիսից
Եւ այլանդակեց բնութեան պատկեր.
Մերկացան այգիքն իրանց զարդերից,
Մերկացան սար, ձոր, անտառ ու դաշտեր»:

«Երկինքը տխու՛ր, մռայլ, ամպամած՝
Էլ չի շողջողում լուսափայլ արեւ.
Երկրի երեսը մշուշով պատած՝
Երկնքից անվերջ թափւում է անձրեւ...»

ՍԻՐԱՎԱՐ ՍՈՒՍԱԿՆ (Էջ 31)

«Սիրավառ սոխակն իւր սնոյշ երգով
Սէր էր ներշնչում դեռաբոյս վարդին.
Սիրահար երգիչն իւր անկեղծ քնարով
Սէր էր նուիրում մատղահաս կուսին»:

«Եկաւ վառ գարուն և վարդը ծաղկեց.
Նորա ջերմ սիրով յագեցաւ սոխակ.
Անցան տարիներ... և կոյսը փթթեց,
Բայց երգչի սէրը մնաց անպսակ...»

ԱՆԱՐՈՍԵԱՆ ԵՐԳ (Էջ 45)

«Եւ այսօր փայլեց առաւօտ ուրախ,
Եւ ողջունեցի գարնան արշալոյս.
Ձեռք առայ քնար երգելու անվախ
Բաղդր պեղմունքը սիրահար հոգւոյս»:

(1) Յուսանք թէ միւս մեր շրջանաւարտները լուրջ և դրական ուղղութեամբ կ'սկսին իւրեանց գրականական ծառայութիւնը, որով միայն սոյն վարժարանը կարող է գրաւել հասարակութեան սէր ու համակրանքը:

«Անվերջ չէ գարուն... կգայ ցուրտ ձմեռ,
կը թռչնի վարդը, կը լռի սոխակ,
եւ այնուհետեւ մնա՛ք բարով և՛ սէր,
եւ անվերջ գգուած ցնորք ու տենչանք:»

Ձմեռնային գիշեր (էջ 48)

«Նայում եմ չուրջս—վշտալի՛ պատկերս.
Ամեն ինչ ճնշուած ձմրան ճանկերում,
Տնքում, հեծումէ, և խուլ մոմունջներ
Անվերջ հնչում են իմ ականջներում...»

Բնութեան գրկում (էջ 70)

«Ահա ժպտում է և՛ ծաղիկների
Վսեմ թագուհին—վարդը նազելի,
Եւ նրա գէճքին չքնաղ սիրալիր,
Կարծես կարդում եմ. «Պատանի՛, նայիր,
Այն իմ ժպտան է, ժպտո կուսական
Ոգի ներշնչել երգչին բնութեան.
Այն իմ հայեացքն է, անարա՛տ, սլայ-
ծա՛ն,

Որին նա՛ վառուած՝ ձօնում է քնար»:
Նայում եմ չուրջս ա՛յլ, ձա՛խ. յե՛տ, առա՛ջ.
Ճօճում են ծառեր, ծփում է կանաչ,
Եւ մանուշակը հեղ, կապուտաչիկ
Ժպտում է թագուհի: Բացուել է յաս-
միկ,
Բացուել են դալար ծաղկալից թփեր
Եւ չուրջ տարածել հովասուն ստուեր:

Սիրոյ վիճը (էջ 50)

«Որպէս վառ կոկոն քաղցրաբոյր վարդի,
Նոր փթթում էիր կեանքի ծաղկոցում,
Երբ հէզ հայեացքդ շնչեց ինձ հոգի
Եւ սիրոյ կայծը վառուեց իմ կրծքում:
«Բայց երբ քեզ ժպտեց պայծառ ար-
շալոյս,
Նոր գարնան արեւ դու ողջունեցիր,
Աւա՛ղ, խեղճ երգչիս... խորտակուեց
իմ յոյս...
Դու մաքուր սէրս ծաղրի մատնեցիր...»

Ապրիլ 10 (էջ 114)

«Մատաղ գառնուկներ, լերան լանջե-
րում
Քաղցր մայունով՝
Հովուի սրինգի հետ քեզ են ողջունում
Ներդաշնակ ձայնով:
«Քո գալն են օրհնում արեւ ու աստղեր
Եւ երկինք անամպ.
Քո սէրն են երգում թէ՛ մանուկ, թէ՛
ծեր

Անվերջ ցնծութեամբ:

Մանկութեան օրեր (էջ 157)

«Ո՛ւր տարաք, օրե՛ր,
Դուք պայծա՛ռ օրեր,
Իմ անմեղ ծիծաղ,
Իմ անմեղ հրճուանք.
Ո՛ւր թոար անհետ
Իմ երանաւետ
Դու անհոգ, խաղաղ
Նազելի վիճակ:

Ո՛ւր տարաք, օրե՛ր,
Դուք մանուկ կեանքիս
Անվշտ զգացմունք,
Ոսկի երազներ...
Օ՛, ձեզնից յետոյ
Ծանրացան սրտիս
Քանի՛ արտասուք,
Եւ քանի՛ վշտեր...»

Ձեզնից յետոյ ես
Միայն զգացի,
Թէ ի՞նչ բան է կեանք,
Կեանքի տառապանք:
Ես խոր վշտացայ,
Շատ անգամ լացի,
Գլուխս խոնարհած
Կեանքի խաչի տակ...»

(Շարունակւի)

ԱՐՇԱԿ

ՎԱՐԺԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԻՊԱՐ

Թէ ի՞նչ բարոյական հանգամանքներ կը
պահանջուին վարժապետէն

(Շար. նախորդ թիւէն և վերջ)

Ճիշդ 10 տարի անցած էր այն լուս-
նակ գիշերէն ի վեր, երբ՝ ծրար մը թե-
ւին տակ՝ գաղտագողի խոյս կուտար
Բարթող աւանէն:

Որչա՛փ փոխուած էր աւանին ԿԸՐ-
ԹԱԿԱՆ, ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ վիճակը:

Խճուղին՝ զոր սկսած էին ծովեզեր-
քէն՝ բերած անցուցած էին աւանին
մէջէն. բայց աւանին տնտեսական վի-
ճակը բարուողում մը չէր կրած ադէկ-
ընդհակառակն, բաց ի մի քանի նորա-
շէն տներէ որք խճուղայն վրայ շինուած
էին, ամէն վրած տուն չէր կանգնած
իւր աւերակաց մէջէն. գործ գտնելու
համար ծովեզերեայ քաղաքներ գացողն
ա՛լ չէր վերադարձած. կարծես անէծ-
քի շունչ մ'անցած էր ամբողջ ա-
ւանին վրայէն: Աղքատութիւնը իւր
վերջին կէտն հասած էր. նիհար, դաւ-
կաղէմ մարդիկ շուկային մէջ՝ երերուն
կմախքներու պէս՝ կը շրջէին ձեռն ի
ծոց. փռան առջև կ'սպասէին ժամե-
րով հացերուն, միշտ հացերուն նայե-
լով, քաղցէ գրգռուած անհամբերու-
թեամբ ու ըղձանօք: Մէկ քանիներ՝
չափ ծերացած՝ չճանչնալով Բարթողը՝
կը մօտենային և ողորմութիւն կը խնդ-
րէին ականջն ի վար:

Ամայութիւն մը կար շուկային մէջ.
գլխաւորապէս փուռը և մի քանի կըր-
պակներ բաց էին միայն: Եթէ երբեմն
կարաւաններ չ'անցնէին խճուղիէն, և
եթէ երեկոյները ջուլճակ գործաւորք
չտեսնուէին սրճարանաց մէջ ու շուկա-

յի հրապարակին վրայ՝ իրենց օրական
պարէնը գնելու, ամայութիւնը կատար-
եալ պիտի լինէր:

Այս ընդհանուր խեղճութեան մէջ
4—5 գործատէրներ միայն բարեկեաց
վիճակ մը կը վայելէին, և սակայն ա-
նոնք ալ կարծես զիրար կործանել կ'աշ-
խատէին ծայրայեղ մրցմամբ:

Վարժարան ու եկեղեցի իրենց եր-
բեմնի կենդանութիւնը կորուսած սը-
գաւոր այրի կնոջ մը երեւոյթն գողցես
առած էին. վարժապետը մեռած էր,
քահանայն վախճանած: Փերեզակ մը
վարժապետ ըրած էին. գինեմսլ մ'ալ՝
քահանայ. վասն զի մին թուրքերէն ու
թուաքանութիւն գիտէր, և միւսը՝
տիրացու էր:

Վանքը՝ որ աւանին բարձանց վրա-
յէն իւր սուրբերով արագահաս պաշտ-
պանը եղած էր միշտ բնակչաց, այժմ
միտրոյ մէջ կը հեծէր:

Ազգային կալուածոց հասոյթները
անխիղճ ձեռաց, անյադ կոկորդներու
մէջ կը հալէին, և խեղճ անտէ՛ր ման-
կութիւնը թափառայած ման կուգար
փողոցներուն մէջ, սպանդանոցին շուր-
ջը, պարտէզներն ու արտերը:

Թ.

Բարթող՝ իւր աւանին այս կրկնակի
անկումը տեսնելով, կը տանձուէր ա-
ւելի քան հանգիստ կ'առնուր. բնաւ
չէր կարող դրօսնուլ. Ոչ, դրօսանքն ի-
րեն համար չէր. կերածը զի՛նք կ'ու-
տէր:

«Ա՛հ, կ'ըսէր, եթէ հարուստ ըլլա՛յի,
եթէ կարողութիւն ունենայի՛...»

— Բայց միթէ հարուստ չե՛մ ես,
միթէ չունի՛մ կարողութիւն, ըսաւ օր
մը ինքնիրեն. և միթէ այս աւանը չու-
նի՞ հարստութիւններ որք շահագոր-
ծութեան կ'սպասեն: Այո՛, վարժապետ
եմ, հարուստ ու կարող եմ:

Եւ յայնժամ յիշեց իւր ուխտը զոր
անմոռանալի այն գիշերն ըրած էր Ս.
Թագաւոր եկեղեցւոյ դրան առջև՝ ծըն-
րադիր, արտասուազին:

Որոշեց մնալ ու հոն գործել, Գրեց
Պօլիս որ չպիտի վերադառնայ, Շատ ցա-
ւեցաւ ձեմարանի Հոգաբարձութիւնը.
Թոշակի յաւելմամբ վերստին կօչեց
զԲարթող, բայց սա՛ իւր շնորհակալիքն
յայտնելով մերժեց:

Աւանի հին տուններէն տուն մը՝ իւր
բոլոր ոյժն ու խնամքն հողին տուած՝
կ'աշխատէր. և ի շնորհս այդ աշխա-
տութեան՝ ամենէ դիւրակեցիկ տունն
էր. բազմաթիւ ընտանիք մը կ'ապրէր
այդ տան մէջ որ աւանին մէկ ծայրը
մեկուսացեալ թաղը կը գտնուէր: Այդ
տան տղաքներով միայն՝ կարելի էր
դպրոցական կարգ մը կազմել:

Ուրիշ բաղմամբիւ ընտանիք մ'ալ խճուղւոյն վրայ նայող տներէն միոյն մէջ կը բնակէր. այս ընտանիքը նոր եկած հաստատուած էր աւանին մէջ։ Բախտը՝ որ 25 տարի առաջ չէր ժըպտած այդ ընտանեաց՝ նախահօր նոյն իսկ այդ աւանին մէջ՝ այժմ լիառատ կը վարձատրէր անոր որդւոց առեւտրական միաբան գործունէութիւնը։ Շատ մը աղաքներ ալ այս ընտանիքն ունէր։

Իւր ժամանումէն ի վեր քանիցս այդ երկու տուներու հիւրընկալութիւնը վայելած էր Բարթող՝ իբրեւ պարկեշտ, ուսումնական հայրենակից։ Արեան ազգականութենէ աւելի սերտ ազգականութեամբ մը կապուած էր անոնց հետ—սրտի, գաղափարի ազգականութեամբ։ Իւր որոշումն ու խորհուրդը յայտնեց այդ երկու տուներուն.— Մասնաւոր վարժարան մը բանալ աւանին մէջ։ Սիրով, մասնաւոր շնորհակալութեամբ լսեցին անոր որոշում, և խոստացան ամէն աջակցութիւն։

Անյապաղ բացաւ դպրոցը. իւր առաջին աշակերտներն եղան վերոյիշեալ Խ. և Ս. ընտանեաց և անոնց ազգականաց աղաքը, ընդամենը 30 աշակերտ. վեց աշակերտ ալ ձրի ընդունեց։

Օր ըստ օրէ կ'աւելնային աշակերտներն, և երբ 50ի յանգեցաւ անոնց թիւն, մօտակայ քաղաքէն օգնական մ'առաւ։ Իւր դպրոցով եկեղեցին ևս վերակենդանացուց։ Կը մնար մաքրել զայն քահանայէն որ սրբապիղծ մը կ'երեւէր իւր աչաց. ուղղակի անոր հետ խօսեցաւ՝ համոզելու որ թողու կամ մոլութիւնը կամ պաշտօնը, կարգը, Քահանայն չանսաց։ Հանրագրութեամբ մը արժանաւոր քահանայ խնդրեց Առաջնորդէն։ Առաջնորդը չպատասխանեց։

Այն ատեն ժողովուրդն՝ Բարթողի յորդորանօք՝ փակեց իւր եկեղեցին սրբապիղծ մարդուն առջև, գիւղական պարկեշտ քահանայի մը հետ պայմանակցեցաւ ու երեք տարուան համար եկեղեցին յանձնեց նմա։

Այնուհետև ուշադրութիւնը դարձուց վանքին վրայ։

Ձմրան երեկոյները՝ այցելութիւն տուած կամ ընդունած պահուն՝ մասնաւոր խօսակցութեան ու խորհրդածութեան առարկայ կ'ընէր զայն. նոյն ձմեռը բաւական արծարծեց վանքի վերաշինութեան փափաքը։

— Վանքն ստակ մը անգամ չունի, կ'ըսէին իրեն, ի՞նչպէս պիտի շինուի։

— Բայց կալուածներ ունի, և ողջ բարեպաշտ ժողովուրդը, կը պատասխանէր։

Գարնան կ'սկսուի վանքին վերաշին-

նութիւնը։ Ս. ընտանեաց մէկ անդամն կ'երթայ հանգանակութիւն ընել ծովեզերեայ քաղաքներէն ուր գաղթած էին շատ տներ այդ ջուլակաց աւանէն։ Ամառը, արձակուրդի ամսուն, Խ. ընտանիքէն ալ երկուսուսուրդ մը, ընկերակցութեամբ Բարթողի՝ շրջակայ գիւղերը կը շրջի հանգանակութեան։ Աւանի ժողովուրդն ևս, այր և կին, ծեր ու տղայ, մինչև իսկ եկեղեցի՝ շինութեան նիւթերը կը կրեն ի ձայն փողոյ և թմբկի. ընդհանուր ոգևորութեան մէջ՝ իւրաքանչիւրն՝ իւր տունը կարծես մոռցած՝ հասարակաց տուն մը կը կանգնեն։ Եւ ի՞նչ հրաշալի բաներ կը պատմուին։

Ամէն գիշեր բնակչաց երազին միջ կ'երևի վանքին Տէրը, Ս. Գէորգ, Հետեւեալ օրն բերնէ բերան ամէն մարդ վերստին կը լսէ Ս. Գէորգայ սպանալիքը կամ քաջալերը, տարբեր ձևով կամ եղանակաւ։ Եւ ոգևորութիւնը կ'աճի հետզհետէ։

Եկամուտներուն լաւ մատակարարութիւն կ'ըլլայ. ժողովուրդը կ'աշխատի, հանգանակութիւնը յաջող արդիւնք կուտան, և ահա վանքն է կը կանգնի աւելի հոյակապ իւր տաճարով, իւր հիւրանոցներով, անտեսանով ու յարակից ուրիշ շէնքերով։

Հանգանակութիւնէ վերադարձին Բարթող իւր հետ բերած էր 10 թռչաւաւոր և 4 ձրկալարժ աշակերտներ զորս ընտրած էր իւրաքանչիւրն մէկ գիւղէ։ Աշակերտաց հետ բերած էր նաև մէկ ուսուցիչ մերձակայ քաղաքէն։

Իւր գործն այժմ բաւական յաջողութիւն գտած էր. փոքրիկ շահ մ'ևս կուտար։ Այդ շահով հետզհետէ կը գընէր պարտէզ, արտ, այծ, կով, փեթակ և հասեր։

Պարապոյ ժամերուն դուրս չ'էր ելներ երթալ սրճարանաց մէջ յուսմէտս վատնելու ժամանակը. կամ կը կարգար և կամ իւր աշակերտներով կ'աշխատէր գիւղատնտեսական այլ և այլ գործերու։

Այցելուները հետաքրքրութեամբ կը դիտէին բանջարանոցին ածուները, և կ'սքանչանային անոնց մաքրութեան ու զուգաշափութեան վրայ։

Նոյնպէս զարմանօք կը տեսնէին անոր պահած փեթակներն ու հաւնոցները, որք բնաւ չէին նմանիր իրենց ունեցածներուն։ Իսկ շինած կարագը պանիրի պէս կարծր էր, մինչև Տրապիզոն ու Պօլիս կը զրկէր զայն։

Յատկապէս շերամատուն մը շինել տուած էր իւր թթենեաց պարտիզին մէկ կողմը։ Գարնան, տերեւներն երբ բացուէին, ինք հունտ ու հրահանգ կուտար գործաւորաց, և անոնք կը պահ-

պանէին կը խնամէին շերամը. և կարծր ու փայլուն բոթոթներ կը յանձնէին նմա։ Այս ամէնը իրենց աչերով կը տեսնէին բնակիչք։

Աշխատանոց մ'ալ ունէր Բարթող ուր բնալուծական փորձեր կը կատարէր շատ անգամ։ Ներկարար մը խնդրած էր իրմէ սր կարմիր ներկելու գաղտնիքն սովորեցունէ իրեն։ Երկար ատեն աշխատեցաւ, վերջապէս եղանակ մը գտաւ ու սովորեցուց։

Ալ այնուհետև բան հարցունողներն անպակաս էին իւր քովէն երեկոյներն ու կիւրակէ օրեր. զանոնք քաղաքավարութեամբ կ'ընդունէր, և ինչ որ գիտէր կամ ունէր անոնց հարցմանց վերաբերեալ, անխնայ կը պարզէր անոնց առջև, և եթէ կարենար, գիտցածն ամբողջ կը սովորեցնէր մէկ ժամու միջ։

Բնակչաց հարցասիրութիւնը լաւ խորհուրդ մը թելադրեց իրեն։ Թաղ. Խորհրդոյ յայտարարեց թէ՝ պատրաստ է՝ շաբաթը մէկ անգամ, ձմրան գիշերներն, բանախօսութիւններ ընել ձրկալարժ Ազգ. վարժարանի սրահին մէջ՝ գիւղատնտեսական ու արհեստական նիւթոց վրայ։ Խորհուրդն սիրով ընդունեց մատուցեալ ծառայութիւնը, և հրաւէր կարգաց հասարակութեան։

Առաջին երեկոյն արդէն բաւական բազմութիւն կար, և ամէն անգամուն կ'ստուարանար։

Եւ ինք ուրախութեամբ կը տեսնէր որ սկզբունքներն զորս կը քարոզէր, ծանօթութիւններն զորս կ'աւանդէր՝ աւանին մէջ ի գործ կը վերածուէին։ Գիւղական երէցն՝ ընդունակ ժիր եկեղեցական՝ գործողութեանց ձեռնբեցը ինք կը լինէր յաճախ, և ժողովուրդը կը հետեւէր նմա։

Հինգ տարիէն վերստին չէնցած էր աւանը, կենդանութիւնն սկսած էր. կենաց պէտքերն առատ ու աժան էին. ընդհանուր բարեկեցութիւն մը կը տիրէր. վասն զի բնական հարստութիւնը կը շահագործուէին ի շնորհս լուսոյն որ ծագած էր և օրինակին որ տրուած էր։

Եւ ո՞վ բերած էր այդ լոյսն ու օրինակ.— մարդ մը զոր՝ ամէն ոք կը յարգէր ու մեծ կը կոչէր, բայց որ այնքան համեստ էր ու խոնձմ իւր ամէն վարմանց մէջ։ Ծնողք իրենց տղոց զանի կուտային օրինակ. և տղաք՝ անոր ի տես՝ պատկառանք կ'զգային։ Բայց ինք կը կարծէր թէ դեռ բան մը չէ, ու բան մը ըրած չէ։

Ժ.

Վարդապառի տօնի մը մեծ հանդէս կար վանքը. ծովեզերքէն, մօտակայ քաղաքէն, շրջակայ գիւղերէն անհուն

բազմութիւն մը հաւաքուած էր հոն : Գաւառին Առաջնորդ Եպիսկոպոսն ալ եկած էր : Կրկին օծում տեղի կ'ունենար . վանքի և քահանայի օծում : Եւ Ս . Սեղանին առջև Բարթողն էր որ՝ ծնրադիր՝ հրաժեշտ կ'ուտար աշխարհական կենաց ու հանդիսապէս կը նորոգէր լուսնակ գիշերուան ուխտը , անձնուրացութեան ուխտը :

Անբասիր վարժապետը ՔԱՀԱՆԱՅ կը ձեռնադրուէր :

Այնուհետև իրեն յանձնուեցան վանք , եկեղեցի , ամէն ալ իրենց կալուածոց մատակարարութեամբ : Անոնց զարգացման կ'աշխատի ու կը տքնի անդուլ : Երանի՛ թէ շատ ապրի ու շատ գործէ :

1891 Սեպտ . 8

Գ . Ա . ՄԱԼԱԹԵԱՆ

ԱՐՁԱԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԴԱՐԱՊԵՏՈՒՆ ԳՈՒԹՆ

Արդարադատ և ահեղն Աստուած որոյ հայեցուածք փայլակներ կ'արծալեն և որոյ շարմունք կ'առթեն գոռումն , նա որ յաւիտենական անհուն դատարկութեանց մէջ կարէ միովչարժմամբ գահավիժել զարեգակս և զաշխարհս որոց գոյութիւնն յիշող ոչ ոք պիտի գտնուէր ա'լ ևս , ունին կը դնէ մտախոհ՝ լրաբեր հրեշտակաց որք կը վերճեմեն մի առ մի մեր խոնարհ աշխարհէն :

Այսօրինակ բարբառեցաւ առաջին լրաբեր հրեշտակն .

« Թափառեցայ այն խորհրդաւոր և խաւարային դաւառաց մէջ զոր մահ-
« կանացուք Ափրիկէ կ'անուանեն :
« Կապկանման երկարածիգ թեւերով
« մարդիկ կը քաղեն անդ ծաղիկներ
« թունաւորելու իւրեանց սլաքներն , և
« հազիւ ընդ քարչ կ'ածեն իւրեանց
« մարդու մտով ծանրացեալ աղիքն :
« Սեւադէմ և սեւախորհուրդ , ոչ իսկ
« բանականութիւնն իւրեանց տգիտու-
« թեան խաւարը կը լուսաւորէ , ինչ-
« պէս լոյսը չ'սպիտակցներ երբէք իւր-
« եանց դիմաց խաւարը : Նոցա գը-
« լուխներն երբէք չ'են բարձրանար
« դէպ յերկինս : Իւրեանց չ'աստուած-
« ներն՝ ճճեկեր և որդահար ֆէթիշք ,
« կաւակերտ սնտոխք , որք կը փշրին
« գձձաբար տղմաշաղախ գարշահոտու-
« թեանց և սաստկած գազաններու փը-
« տութեանց մէջ , այնքան նուաստ են
« և փոքր և հարթ հաւասար գետնին ,
« որ հազիւ իւրեանց պաշտօնարկուաց
« ծնկերուն կը հասնին : Երբ կը ծնրադ-
« րեն նոցա առաջ , կարծես աղտե-

« ղութիւնը կը պաշտեն : Եթէ կին ու-
« նին և զաւակ , են յարեւ նման
« շանց և գայլոց որք ունին գած ու լա-
« կոտ : Իւրեանց կեանքն է նախճիր ,
« կ'սպաննեն որպէս զի լափեն , զի ա-
« ըիւնն է իւրեանց նախընտրեալ ըմ-
« պելին , կ'սպաննեն որպէս զի խոր
« քուն մտնեն , զի յայնժամ միայն քաղ-
« ցըր է նոցա քունն՝ երբ իրենց ճա-
« կատները կը յենուեն կենդանադիրկ
« մարմնոյ մը վրայ , և եթէ գիշերը
« զարթնուն անօթի , կը լափեն իւրեանց
« գարշահոտ գլխուն բարձր : Մարդա-
« խոշոչ և գարշելի , ցեղապետներ ու-
« նին առաւել ևս գարշելի և առաւել
« ևս մարդախոշոչ որոց հրճուանքն է
« միայն ջարդն և կոտորած : Անհրա-
« ժեշտ է օրը առնուազն հազար մար-
« դադոհ . և , արիւնշախտախ գանձերէ ,
« յոշոտուած կուրծքերէ , փոսացեալ ա-
« ջաց կոպիճներէ , ատամնախիլ շըր-
« թունքներէ , եղնգնաթափ մատներէ
« շառագոյն հեղուկն այնքան յորդա-
« ռատ կը հոսէ , որ վերջապէս կը կազմէ
« խաւարային կոհակօք զաղբատեսիլ մի
« լիճ , ուր բազմիցս տեսեր եմ ցեղա-
« պետներուն լողալով նորածին ման-
« կանց սրունքները կրծելն և դեռատի
« կանանց դողդոջիւն ստինքները ծա-
« մելն »

Այս խօսքերուն վրայ արդարադատ և ահեղն Աստուած ցոսմնասարսուռ խլրտեցաւ և տիեզերք համայն դողդոջաց և միջոցին անհուն պայծառութեան վրայ բարձրացած տեսնուեցաւ իւր վրէժխնդիր բազկին երկարածիգ ըստուերն :

Յայնժամ երկրորդ լրաբեր հրեշտակը գլխիկոր մրմնջեց :

« Այցելեցի այն արեւակէզ և ոսկե-
« փայլ երկիրն ուր թռչունք համայն կը
« ճռուողեն և ուր քաղցրաբոյր վար-
« դենիք կը փթթին յարաժամ : Հոն դաշ-
« տերն ա'յնքան ծայրածաւալ են ան-
« պարոյր կապուտին տակ և Պանիւրայի
« և Իէօզի անտառք ա'յնքան թաւուտ ,
« որ վագրներու հեռաւոր մռնջիւնը ա-
« ղաւենոյ մռնջիւնին նման քաղցր կու-
« գայ ականջի : Արքայ փիղեր , առ ոտս
« փշրելով պանպուներ որոց վրայ կը գա-
« լարին քօռալիններ և մատափիներ—օ-
« ձածաղիկը և ծաղիկ-օձեր—կուգան
« յագեցնել իւրեանց ծարաւը հսկայ
« գետերուն շուշանագեղ ափանց վրայ :
« Որպի'սի եղեմական պայծառութիւն
« հորիզոնաց : Քանի'օն վսեմ են դարեւոր
« ոսառոյցը Հիմալայան որք կը պաղպա-
« ջին իբրև հեղեղ լուսոյ : Գեղա'փթիթ
« հովիտներ ինկաւէտ ամպրոպաց մէջ :
« Հնդկաստան նախնեաց եղբմն է հա-
« մասիրեւ . և սակայն վատօրեար Ա-

« դամներ որք չ'ունին ոչ իսկ արգիլ-
« եալ ծառոց պտուղն քաղելու ոյժն ,
« գետնաքարչ կը թաւալին անհամար ,
« և գեղեցկագոյն երկնակամարին տակ
« կը յօրանջեն ապուշօրէն :

« Զիրենք շրջապատող բուռն կեն-
« դանութեան մէջ կը գարշին ապրելէ .
« ձանձրացած կեանքէ՝ կը ցանկան
« քնոյ , յաւիտենական քնոյ , ու չեն
« տեսներ ո'չ հորիզոնն , ո'չ ձիւներն ,
« ո'չ հովիտներն ուր կը թնդայ այգա-
« մօտին յամոյրներու սրարշաւ ոտնա-
« տրոփը : Իւրեանց յուլացումն արհա-
« մարելի կը գտնէ գիրկընդխառն համ-
« բոյրն : Գունաթափ , զազրաթուրմ և
« արեւակէզ , նոքա սոփն ունին իբրև
« սապնջատու և ժանտախտն՝ ընկեր
« անկողնոյ : Սակայն ադամանդայեռ
« դահլիճներու սալայատակին վրայ , այդ
« գոհարազարդ ջահակալներու սկ-
« նախտիղ պայծառութեան մէջ , ուս-
« տի կը բոցավառի լոյսն ափիւնի դիւ-
« թիչ ազդեցութեան տակ , իշխանա-
« ղունք կը յաղթանակեն մեռեալ ա-
« ռիւծներու մորթոց վրայ և կանանց
« կենդանի մորթոց տարածեալ : Տա-
« րապայման խնջոյք մ'է որ կը ժըպ-
« տի ի վերուստ և որ չ'յօժարիր իսկ
« ոտից կրունկովն հպիլ ստորին դասուն
« ծայրայեղ թշուառութեան : Ամէն վէ-
« սութիւն , փառք , ճոխութիւն և ա-
« մենանուր օղաթուիչ մուսլինով ծած-
« կուած կաքաւառահեաց ձիւնաթոյր
« մերկութիւնն կարծես կ'աստուածա-
« ցնեն այդ իշխանազուններն : Որպէս
« զի յերկրին մի կատարեալ հաճոյք ուր
« սաղայէլականք աստուածանան , ա-
« մէն գիշեր , ինչպէս տօն օրեր փողոց-
« ներու կամ եկեղեցեաց մէջ ծաղիկներ
« կը սփռուին , նոյնպէս ալ նոցա վե-
« հապանծ անկողնոց վրայ կը փետրտին
« ամուսնացեալ կանանց պարկեշտու-
« թիւնն , կուսանաց ամօթխածութիւնն
« և դեռատի տղոց սրբութիւնն , այն-
« պէս որ այն տնորոշ աղմուկն որ կը
« բարձրանայ աշխարհի այդ արեւակէզ
« մասէն՝ ուր իշխանազունք գիշերն ող-
« ջոյն կը հսկեն ի խրախուսն՝ մինչեւ
« գեւհիկը կը նիրհէ խայտառակութեան
« մէջ , այդ աղմուկը խառնուող մ'է լը-
« պիրշ երգերու և անհուն խորդման ե-
« ղանակի մը »

Ի լուր այս խօսքերուն , Արդարա-
դատ և ահեղն Աստուած յօնքերը պաշտ-
տելով ձգեց բազուկն , պատրաստ առ
ի շանթահարել :

Երրորդ լրաբեր հրեշտակը յարեց .
« Տեսայ կղզիներ խաւարային՝ առա-
«ւել ևս զազոնաթաքոյց քան զխոր-
« հրդաւորն Ափրիկէ , և առաւել ևս
« սոսկատեսիլ , ուր մնակեր սեւամորթն

« խնջոյքի օրեր իւր նորածին որդւոյն
« ձախ աչքը կը հրամցնէ հրաւիրեալին :
« Տեսայ Ամերիկա կոչուած այդ փար-
« թամ երկիրներն որք կը թնդան մե-
« քենայից մոնջիւնէն , և ուր մարդոց
« միտքն չ'ունի այլ մտահոգութիւն բայց
« միայն ծխնելուդից մուխն : Տեսայ Եւ-
« րոպան՝ գարշելի և հրապուրիչ : Եթէ
« նա հաւասարէր իւր կրկին բաղձա-
« նաց , պիտի ծածկուէր բոլորովին ոսկ-
« ւով և արեամբ : Սակայն ծաղկանց ա-
« նուշաբոյր հոտ մը կը բարձրանայ ան-
« տի ի շնորհ մանկամարդ կանանց .
« հոն մարդիկ կ'անդիտեն քու գոյու-
« թիւնդ , ո՛վ Ամենակարողդ Աստուած
« որ կը դատես զանոնք : Եւ այն հա-
« ւատքին հետ որ նոցա ծանօթացուց
« քու գոյութիւնդ , նոքա կորուսին
« գեղեցկագոյն և նուիրական աւան-
« դութիւններ : Յաղթեալ նետեցին
« պարկեշտութիւնն , գութն ու ողոր-
« մածասիրութիւնը զորս կը հաւաքէ
« երբեմն բանաստեղծը միայն , այդ նոր
« օրինակ գրքէնակ ժողովուրդն աստեղա-
« զարդ երկնակամարին տակ : Այլ ևս
« թռչնիկը յոյս չէր հաստատելու իւր
« բոյնը անջոց ճիւղերուն վրայ : Անդ
« մարդիկ կը զարմանան դիւցազանց
« վրայ , տարօրինակ կը գտնեն զանոնք .
« կը ծիծաղին սիրահարաց վրայ : Իրաւ
« է թէ խօսուիլը լած են յաճախ բա-
« րեկամութեան , երգման , հաւատար-
« մութեան վրայ , և սակայն կ'ան-
« գիտանան թէ ի՞նչ են դոքա : Թե-
« րևս ըսեն անձնութեան համար .
« ահա մարդ մը զոր չեմ ճանչեր : Մի-
« միայն կը տենջան ոսկւոյ կոյտերու և
« դէզադէզ դրամատոմսներու : Թո՛ղ
« սիրտը թափուր լինին , ի՞նչ փոյթ ,
« բայց թո՛ղ արկվեր լի և զեղուն լի-
« նին , վատ կամ գովելի միջոցներով
« ստացեալ հարստութեամբ , այսինքն
« զեղիւթեամբ , յագեցեալ հպարտու-
« թեամբ , իրականացեալ փառասիրու-
« թեամբ , և ի՛նչ այլոց թշուառութեամբ
« որք նոցա երջանկութեան կը նախան-
« ձին : Եւ ի լրումն աղէտից , ոչ ևս կը
« սիրեն սէրը : Հակառակ այնքան գե-
« ղանի կանանց և քնքոյշ կոյսերու ,
« հակառակ այնքան հրապուրիչ տար-
« փուհեաց , կարծես արգիլեալ է իրենց
« գաղափար մը կալմել այն մաքուր
« ուրախութեան վրայ որ կը փթթի ,
« հանգոյն մի աստուածային ծաղիկ ,
« երկու հոգւոց միութենէն և մինչև իսկ
« երբ կարելի լինէր քաղել այդ ծա-
« ղիկը , պիտի չուզէին զայն , ունենալով
« այլ մտահոգութիւններ : Կը համբու-
« րեն վարդագոյն շրթներ , կը փարին
« ձիւնաթոյր մարմնոց , և կը նուազին
« սրտատրուի կուրծքերու վրայ և սա-
« կայն չկայ ոք որ խնամօք պահէ գըր-

« քի մը թերթոց մէջ ի միասին քա-
« ղուած մանկալի մը : Կանանց ննջա-
« սենեակները կը մտնեն ճիշդ այնպէս
« որպէս կը մտնեն ի ճաշարան , զի նոթի
« են և անոնցմէ շատերը յաճախորդ են
« սակարկեալ խոցերու : Յետոյ կատա-
« ղութիւն մը կը բռնէ ստորին զուար-
« ճութեամբ յղբացած այդ անձերն և
« կը ցնցէ զանոնք : Ո՛չ ևս կարեն սի-
« րել . առեւ և եթ գիտեն : Ուժգին մի-
« մեանց կը բաղխին իբրև խեղագար ,
« կատաղի և զարհուրեցուցիչ մահու
« ճիշեր արձկելով , որք կը զուարթա-
« ցունեն գերեզմանաց արձագանգն : Եւ
« պատերազմի դաշտաց մէջ կամ հա-
« սարակաց հրապարակներու վրայ ժը-
« խորի և հրդեհներու միջոցին աւելի
« արևն կը հոսի քան Ափրիկէի խափ-
« չիկ իշխանազանց ճիւղային սպան-
« դանոցներու մէջ ուր կը կերակրին
« սոքա մեռելոց մսով :

Ի լուր այս քստմնելի յայտնութեանց ,
Ահեղն Աստուած կանգնեցաւ յոտին և
վերջ պիտի տար ոճրագործ աշխարհիս
եղեռանց , և , իրաւամբ պատուհասեալ ,
երկիրը պիտի կորնչէր անհետ՝ ունայ-
նութեան անսահման անդունդին մէջ :

* *

Երբ յանկարծ չորրորդ հրեշտակ մը
ձայն բարձրացուց և գոչեց .

« Ո՛վ Արդարադատ և բազումօղորմ
« Աստուած , մինչեւեւ կը դառնայի յերկ-
« րէս ի կայանս զուարթնոց , մի վերջին
« հայեաց շրջեցի անկեալ մարդկութեան
« այդ տխուր բնավայրին վրայ :

« Փշուտ վարդենեօք շրջապատեալ
« մեկուսի նրբուղւոյ մը մէջ , ցած հիւ-
« ղերով դիւղի մը մօտ երկու դեռատի
« մանկունք կը քայլէին լռեւեայն թեւ ի
« թեւ . պարման վշտասանամեայ , իսկ
« կոյսն հնգետասանամեայ , խարտեաշ
« երկուքն ևս : Անխօսուն՝ կը դիտէին
« զիրար քաղցր արտօսրով ողորեալ ա-
« չերօք . . . :

Երբ զայս լսեց անողոք դատաւորն
յաւիտենից , չլրացուց նշանն տիեզերա-
սաստ և չփշրեց զայս երկիր թշուա-
ռութեան , զի երկու անմեղունակ էակ-
ներ հոն գուրգուրանօք կը սիրէին զիր-
եար :

(Քաթիւ Մէնսիս) Թարգ. Ա. Թ.

ԿՈՎԿԱՍԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թիֆլիսի մէջ ջրօրհնեաց հանդէսը
չատ հին ժամանակէ ի վեր կը կատար-
ուի մեծ շքեղութեամբ և փառաւորու-
թեամբ : Յունի . Յին առաւօտը կանուխ ,
Թիֆլիսի Հայոց 35 եկեղեցեաց մէջ ըստ
կարգի պատարագ և Մկրտութեան
հանդէսը կատարելէն յետոյ , կը ժողո-
վին Առաջնորդական Մայր եկեղեցին՝

հոգեւորականք , դպիրք և ժողովուրդք :
Այս Մայր եկեղեցին կանգնած է ճիշդ
Կուր գետի եզերքին վրայ : Գիտնալու
է որ Կուր գետը քաղքին այդ մասին
մէջ երկու ճիւղի կը լաժնուի . մէկ փոք-
րիկ ճիւղը ճիշդ եկեղեցւոյն պատը քե-
րելով կ'անցնի . միւս մեծ ճիւղը կ'անց-
նի անդին՝ դէպ ի Չուղուրէթ ըսուած
տեղը . այս երկու ճիւղերուն մէջտեղ
կը ձևանայ կղզի մը , Մատաթեան կղզի
անուամբ , որ կը պատկանի Վանքի Մայր
եկեղեցւոյն : Պատարագէն յետոյ , որ կը
վերջանայ ճիշդ կէս օրին , Մայր եկե-
ղեցիէն կը մեկնի հանդիսաւոր մեծ թա-
փորը դէպ ի Կուր գետը : Առաջները
թափորը կ'անցնէր քարէ կամուրջէն ,
բայց Ջալալեան Սարգիս եպիսկոպոսի
առաջնորդութենէն ի վեր , այլ և այլ
պատճառներով , թողուած է այդ ճա-
նապարհը , և Մայր եկեղեցւոյ պարիս-
պէն՝ յատուկ այդ հանդիսին համար՝ ա-
մէն տարի առժամանակեայ կամուրջ կը
չինուի դէպ ի Մատաթեան կղզին , և
թափորը այդ կամուրջէն կ'անցնի : Այս
տարի , յունիսի 6ին , հազարաւոր ժո-
ղովրդեան ծանրութեան տոկալու հա-
մար՝ բաւական հաստատուն չինուած չը
լինելով կամուրջը , մեծ դժբաղդութեան
տեղի տուած է : Մկրտութեան հան-
դէսը կատարելէն յետոյ , ի դարձին ,
երբ հոգեւորական դասն արդէն ան-
ցած էր , և ժողովուրդը տակաւին կա-
մուրջին վրայ , յանկարծ սարսափելի
ճայթուն և գրգռոց կը լսուի : Կամուրջը
խորտակուելով , գետը կը թափին մօտ
300 մարդիկ , որոցմէ մեծ մասն ազատ-
ուելով , կը խղզուին միայն 33 հոգի :
Ի ստորեւ կը հրատարակեմք այս աղէ-
տալի արկածին մանրամասնութիւննե-
րը , արտատպելով Նոր-Դաւէն : Այս ար-
կած , որ ցաւալի է բնականաբար ամէն
խիղճ ունեցող անձի համար , իբրեւ ա-
ռիթ ծառայեց կարգ մը մարդոց՝ իրենց
կուսակցական նպատակներն յառաջ տա-
նելու , ի լուր աշխարհի անուանարկիչ
սուտեր տարածելով Թիֆլիսի առաջ-
նորդի մասին և այսպէս անպատուել
ջանալով Հայ եկեղեցականութիւնը :
Այս շահատակութեանց հեղինակներն
են Մաւկն ի Թիֆլիս և աստ ստութեան
տիպար թերթիկ մը , որոց ցնդած գա-
ղափարներուն հակառակ լինելն է Ա-
ռաջնորդ Մամբրէ Սրբազանի միակ յան-
ցանքը : Հետեւեալ տեղեկութիւններէն
ընթերցողը պիտի տեսնէ թէ ո՞ր աս-
տիճան տարբեր է իրողութիւնը վերո-
յիշեալ թերթերու յերկրածէն :

— Թեմիս սրբազան առաջնորդ Մամբ-
րէ եպիսկոպոսը քաղաքիս բոլոր քահա-
նայներին պատուիրել է՝ իրենց ծուխերի
մէջ յունիսի 6ի բաղէտի ժամանակ խեղ-
դուածների ընտանիքների օգտին ժո-

ղովարարութիւններ հաւաքել, որոնք կը մտցունին առանձին ժապաւինեալ մատենաների մէջ: Ընդ նմին պատուիրել է, որ մանրամասն տեղեկութիւններ տան իրեն, թէ յիշեալ ընտանիքներէն իւրաքանչիւրն ի՞նչպիսի կարօտութիւն է գոյում:

— Յունուարի 6-ին տեղի ունեցած աղէտը առիթ է տուել որոշ մարդկանց որոշ նպատակով ամէն տեսակ անմիտ լուրեր տարածելու ամբոխի մէջ, մանաւանդ, որ կան շատերը, որոնք, առանց մի բան մտածելու, ամենայնպէս և անկարելի բաներին էլ հաւատում են:

Այսպիսով իմանում ենք, որ Սողանլուղի, Նաւթլուղի մօտ 20—30 հոգու զիականներ են հանել ջրից, թէպէտ և ոչ մի դէպք չէ գտնուել: Իմանում ենք, որ թեմիս սրբազան Առաջնորդը թողնում է իւր թեմը և քաշուում է մի վանք, այսինքն այն՝ ինչ որ մի որոշ կուսակցութիւն գլուխ բերելու համար և ոչ մի միջոց չէ խնայում, բայց թեմիս Առաջնորդը չէ հրաժարուում իւր պաշտօնից և չէ էլ գնում վանք, քանի որ բոլոր վանքերում տեղերը արդէն բռնած են:

Ամենատխմար լուրերից մէկն այս է թէ Մամբրէ Սրբազանը ինքը գիտութեամբ կամուրջը այդպէս վատ չինել է տուել, որ քանդուի... և այս տըխմարութեանը հաւատացողներ էլ կան:

Մի ուրիշ անմիտ լուր էլ այս է.

Որովհետեւ կամուրջը վատ է չինուած, իսկ շինողը Տէր-Կոստոս Արատեանն է, և որովհետեւ այդ քահանան թեմիս նախկին Առաջնորդ Արիստակէսի սիրած, փայտայած քահանան է, որը Արիստակէսի համար, ինչպէս ասում են, իւր գլուխը դրած ունի, այդպիսով, յիմարաբար, կապում են Արիստակէսի անունը կոտորած կամուրջի հետ և ասում թէ Տէր-Կոստոս կամուրջը վատ է չինել այն չար գիտաւորութեամբ, որպէս զի Մամբրէ Սրբազանը վրայով անցնելիս խորտակուի... Վերջ չկայ անմիտ լուրերի, մանաւանդ, որ յիմարութեան մուշտարիները միշտ չատ են լինում:

— Յունուարի 8-ին մի առանձին յանձնաժողով քննում էր ջրօրհնէքի քանդուած կամրջի աղէտի տեղը: Քննութիւնից երեւաց, որ կամրջի այն մասը, որը գտնուում է Վանքի բակին մօտ, հին փայտերից է շինուած, իսկ ներքին մասը նոր փայտերից: Կամրջի քանդուած մասի տակ գետի յատակը ծածկուած է տիղմով մէկ ու կէս արշին բարձրութեամբ, այնպէս որ ենթադրւում է, թէ այդ տիղմի մէջ կարող են դիակներ խրուած լինել, որոնք դեռ եւս անյայտ են: Ուստի պէտք է այդ

տեղում տիղմը փորել: Կամուրջը մանրամասն քննութեան ենթարկելով, յանձնաժողովն այն եզրակացութեան եկաւ, որ եթէ ոչ մի դէպք էլ չպատահեր, կամուրջը չէր կարող դիմանալ այն ծանրութեանը, որ ջրօրհնէքի օրը պէտք է լինէր: Կամուրջն ունի մօտ 42 սաժէն երկայնութիւն և կոտորած մասի երկարութիւնը մօտ 5 1/2 սաժէն է: Ենթադրելով, որ իւրաքանչիւր քառակուսի սաժէնի վրայ 15 հոգի կարող էր տեղաւորուել, յանձնաժողովի եզրակացութեամբ՝ գետը թափուել է մօտ 200 հոգուց աւելի:

— Յունուարի 6-ի աղէտի ժամանակ ամենից աւելի եռանդով և անձնուիրութեամբ զօքաղներին օգնութեան էին հասնում ոչ թէ նրանք, որոնց ուղղակի պարտականութիւնն էր այդ և որոնք մեծ մեծ են բրդում, այլ ժողովրդի բոլորովին հասարակ մարդիկ: Մենք ինքներս անձամբ ակնատես էինք հետեւեալ տեսարանին. մի համարեա արդէն ծեր, բայց ժիր տեղացի մարդ, արհեստով դերձակ, աղէտի ժամանակ լաստից (պարովից) դուրս գալով, վազեց դէպ ի աղէտի տեղը. բայց ոչ թէ ցամաքով այլ ուղղակի գետի մօտակայ վտակների միջով, ուշադրութիւն չդարձնելով որ ջուրը բաւական յորդացած էր և կարող էր իրեն տանել, Հենց այդ միջոցին մի պատանի լաց լինելով և աղաղակելով ընկաւ այդ վտակներից մէկի մէջ, երեւի նրա համար, որ գնայ աղէտի տեղը, ուր գուցէ կարծում էր, թէ իւր եղբայրը կամ մի ուրիշ հարազատ զոհ է գնում: Վտակի մէջ տեղում ջուրն ըսկըսեց քշել նրան և նա ձեռքերը թափահարելով օգնութեան աղաղակներ բարձրացրեց: Դերձակն իսկոյն հասաւ նրա ետեւից, բռնեց նրան և միւս ափը դուրս տարաւ, իսկ ինքը սկսեց վազել դէպ ի աղէտի տեղը: Այնուհետեւ իմացանք, որ այդ դերձակը աղէտի տեղում 4 հոգու էր փրկել խեղդուելուց:

— Ինչպէս որ մեր մի որոշ կուսակցութեան որոշ մարդկանց համար յունուարի 9-ի զարհուրելի աղէտը մի կատարեալ տօն էր և ցնծութեան օր, — որովհետեւ այդ աղէտը մի փառաւոր առիթ էր նրանց համար իրենց զուտ անձնական ձգտումներին հասնելու, — ճիշդ այդպէս էլ քաղաքիս ջրօրհններն և գողերն էին ուրախացել այդ օրը, որովհետեւ յիշեալ աղէտովը նրանց համար փառաւոր հունձ էր ներկայանում:

Այսպէս, օրինակ, հետեւեալն են պատմում: Երեք ջրօրհն գետից ափ հանուած դիակների մէջ ճանաչելով իրենց ծանօթ մի գինեւաճառի, որ քաղաքիս հրապարակներից մէկում խա-

նութ է սլահում, իսկոյն գնում են և օգուտ քաղելով այն հանգամանքից, որ այդ միջոցին փողոցները կատարեալապէս ամայի էին, կոտորում են գինեւաճառի խանութը, առաջները գողնոցներ են կապում և խանութի միջի եղած չեղածը սայլերով տանում պարտկում, ուր, յայտնի չէ:

— Ինչպէս պատմում են, յունուարի 6-ի աղէտի ժամանակ գետի մէջ խեղդուածներէն մէկի գրպանում երեք թէ չորս ժամացոյց են գտել, նոյնպէս և պորտ-մոնէ: Հագուստն և այդ իրերը ցոյց են տուել, որ նա ջրօրհն է եղել և երեւի կամրջի վրայ խոնուած ամբոխի մէջ է գողացել ժամացոյցներն և պորտ-մոնէն:

— Նոր-Պարի ջրօր թուոյն մէջ կը կարգաւք հետեւեալը.

Տէր Խմբագիր,

Կարգաւք տեղոյս լրագիրներին մէջ իբր թէ Սրբազան Առաջնորդը անսխալ գտնուեցաւ դէպ ի յունուարի 6-ի պատահած աղէտի ժամանակ ջրի մէջ թափուողները, ես, իբրեւ հայր մի այդպիսի անբաղդութեան պատահած որդւոյ, պարտք եմ համարում յայտնել ի լուր հասարակութեան, որ քաղաքումս պըտտուող լուրերը բոլորովին անհիմն են: Երբ իմ որդուս ուշաթափ դրութեան մէջ ջրից հանեցին, նրան անմիջապէս տարան Առաջնորդարանը, ուր Սրբազան Հայր առաջնորդը ամենայն կարեկցութեամբ վերաբերուեցաւ դէպ ի թըրջուած և ուշաթափ մանուկը:

Տեսնելով երեսային սոյն դրութեան մէջ, Նորին Սրբազնութիւնը իսկոյն հըրամայեց հանել նրանից թրջած չորերը և փաթաթելով չոր հագուստի մէջ և իմանալով նրա ում որդի լինելը, իսկոյն կառքով ուղարկել է տուն, որի համար ես յայտնում եմ Նորին Սրբազնութեան իմ որդիական անկեղծ շնորհակալքը, որ այդ մարդասիրական վաղմուշքով անգատեց որդուս անխուսափելի հիւանդութիւնից, գուցէ և մահից:

Պարոն խմբագիր, հաճեցէք մի անկիւն շնորհել այս երկտողիս ձեր լրագրի էջերի մէջ:

ԹՈՎԱՄԱՍ ԲԵԺԱՆԲԵԿԵԱՆՅՑ

12 Յունուարի, 1892 ամի.

Տիփսիս.

— Նոր-Պարի ջրօր թիւի քրոնիկոնի տակ մի փոքրիկ նամակ էինք տպել, զոր ստորագրած էր Նոր-Բայազետի պրիստա Պ. Թովմաս Բէթանբէգեանը: Նամակագիրը յիշեալ համարի լոյս տեսած օրը, եկաւ Նոր-Պարի խմբագրատունը և թերթիս խմբագրին ներկայանալով, յայտնեց իւր շնորհակալութիւնը, որ իւր նամակին տեղ ենք տուել Նոր-Պարի մէջ: Երբ թերթիս խմբա-

գիրը պատասխանեց, թէ եղելով թիւնը հրատարակելով իւր պարտքն է կատարել և դրա համար չնորհակալութեան չէ սպասում, լեց գործանից հետեւեալը՝ — «... Խմբագիր, մի ուրիշ թերթի էլ տարել եմ իմ այդ նամակը անձամբ և խնդրել եմ որ հրատարակէ, բայց այդ թերթի խմբագրութիւնը մերժեց իմ նամակը և չկամեցաւ հրատարակել, առարկելով թէ չեն կամեցում սագերին գրգռել: Խնդրում եմ այս հանգամանքն էլ հրատարակէք Նոր-Դարին մէջ»:

Այստեղից ընթերցողը ի՞նչ պէտք է խմանայ, Պէտք է խմանայ այն, որ երբ հայրը տեսնում է որ իւր հոգեւոր հովուի ցոյց տուած խնամքով իւր որդին ազատուում է հիւանդութիւնից, դուցէ և մահից և լցւում է երախտագիտական զգացումներով, նա չպէտք է յայտնէ այդ զգացումները, սրովհետեւ սագերը կարող են գրգռուել: Ուրեմն սպիտակ ու սեւ և կոյր սագերին հարկաւոր չէ գրգռել:

— Յունուարի 6-ի աղէտի ժամանակ պատահած դէպքերից մէկն էլ իրրեւ հաստատ փաստ հետեւեալն են պատմում: Մի թուրք ձիու վրայ նստած Միքայէլեան կամրջով անցնելիս իմանում է, որ յորդանանի կամուրջը կոտորուել է և խփոյն ձին քշում է դէպ ի աղէտի տեղը: Այստեղ տեսնելով, որ շատ ձիավորներ ջրի մէջ կանգնած խեղդուողներին ազատում են, ինքն էլ իւր ձին ներս է քշում գետը, որպէս զի ինքն էլ օգնութեան հասնի: Խեղդուողներից մէկն խփոյն բռնում է նրա ձիու ոտից և գլուխը հանում ջրի տակից: Թուրքը նայում է և տեսնում է, որ այդ խեղդուողին ինքը հազար ռուբլի է պարտ: «Ձեռքդ տուր, ձեռքդ տուր», կանչում է նա և խեղդուողի ձեռքից բռնելով, դուրս է տանում դէպ ի ակի: Այդտեղ թուրքը նրան բոլորովին ուշքի բերելով, փաթաթում է իւր ետփնջում մէջ, նստեցնում է իւր ձիու վրայ և տանում է իւր տուն, որտեղ նրա թաց հագուստը փոխում է, տաքացնում է նրան և անում է բոլորն, ինչ որ հարկաւոր է: Այդպիսով թուրքը փրկում է իւր պարտատիրոջ կեանքը: Վերջինս երախտամոռ չլինելու համար, հետեւեալ օրն և եթ թուրքի աչքի առաջ պատուում է նրա 1000 ռուբլու սարտամուրհակը:

— Աղէտն աղէտի ետեւից: Թիֆլիսի հասարակութիւնն և մամուլը դեռ ևս յունուարի 6-ի սոսկալի աղէտի տալաւորութեան տակ են, և ահա նորա ղէտի լուր է հասնում:

Նոր աղէտն արդէն երկաթուղու աղէտ է, որ պատահել է յունուարի 9-ին Անդրկովկասեան գծի վրայ նոր բաց ա-

րած Մալիտա կայարանում:

Առաւօտեան ժամը 8-ից անց, այդ կայարանից անցնելով դէպ ի Թիֆլիս պէտք է դար մարդատար թիւ 3 գնացքը և դէպ ի Բաթում պէտք է գնացին ապրանքակիր թիւ 50 և 52 գնացքները: Մարդատար թիւ 3 և ապրանքակիր թիւ 50 գնացքն արդէն յիշեալ կայարանն էին կանգնած: Այդ միջոցին ապրանքակիր թիւ 52 գնացքը մօտենում էր կայարանին և պէտք է կարմիր լապտերների մօտ կանգնէր, որպէս զի մարդատար թիւ 3 գնացքն անցնէր միւս գծի վրայ, իսկ ապրանքակիր թիւ 50 գնացքը՝ երրորդ գծի վրայ: Բայց թիւ 52 գնացքի մեքենավարը նըշանակեալ տեղում չկարողացաւ կանգնեցնել գնացքը, որ և առաջ անցաւ: Գծերի սլաքին դիպչելով գնացքը, որ բաղկացած էր 36 վագոնցիստերներից, դուրս թռաւ գծերից: Վագոններն անցան իրար վրայ և ջարդ ու փշուր եղան: Յանկարծ խորտակուած վագոնների միջից սկսեց կրակ երևալ: Կրակը ծագել էր տրամվայերը պինդ հռպ տալուց: Կարճ միջոցում ամբողջ գնացքն սկսեց այրուել և հրդեհը անցնելով միւս ապրանքակիր գնացքին, վերջինիցս էլ սկսեցին վագոններ այրուել: Առաջին գնացքից այրուում էին ամբողջ 36 վագոններն, իսկ երկրորդ գնացքից 10 վագոն: Ընդամենը 46 վագոն:

Այդ աղէտն առանց մարդկանց զոհերի չանցաւ: շատ մարդիկ, ծառայողներից, ողջ ողջ այրուեցին կրակի մէջ, չափերը ծանր վիրաւորուած և այրուածքներ են ստացած:

Արտակարգ գնացքով Թիֆլիսից աղէտի տեղն են գնացած երկաթուղու գլխավոր պաշտօնեայներն և բժիշկներ:

Նաւթով լի ամբողջ վագոնների հրդեհը չարունակուում է: Մարդատար գնացքն անվտանգ է և ետ է դարձրած կվիրի կայարանը, որտեղ և սպասում է մինչև որ ճանապարհը մաքրեն:

ՆՈՐ—ԴԱՐ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պաշտօնաբաշխութիւնք. — Ելմտական ժողովոյ անդամ անուանեցաւ Նիկոմիդիոյ հաշուակալ Էտէմ պէյ, որուն այս առթիւ իւլայի Բ. աստիճան տրուեցաւ: — Սեւանի վօտինա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Նաիլ պէյ, նախկին շրջանաւարտ Միլիթի վարժարանին: — Գօնեայի Սախտի գիւղախմբին միւտիւր անուանեցաւ Սալիմ էֆէնտի, Միւտիւր Ալաւաղ գիւղախմբին, և իրեն յաջորդեց Իսմայիլ էֆէնտի, միւտիւր Սախտի գիւղա-

խմբին: — Պէրուի վերաքննիչ ատենի պատժական ճիւղին նախագահ անուանեցաւ Իսմայիլ Հադգը պէյ, նախագահ Հուգուգի ճիւղին նախական գատարանին էնկիւրիի, և իրեն յաջորդեց Մէհմէտ Արիֆ պէյ, նախկին ընդհանուր դատախազ վերաքննիչ ատենին Սուրիոյ: — Բաղէշի կեդրոնական նախական դատարանին ընդհանուր դատախազի օգնական անուանեցաւ Իհսան պէյ, նախորդ ընդհանուր դատախազի օգնական Եոզղատի: — Վանայ նահանգին ոստիկանապետ անուանեցաւ Քեազիմ էֆէնտի, անդամ ոստիկանաց ժողովոյ Պոլսոյ: Ատանայի նահանգին ոստիկանապետ՝ Հիւսէյին էֆ, ոստիկանապետ Կրէտէի: Կրէտէի ոստիկանապետ՝ Շէմսէտտին էֆ, անդամ ոստիկանաց ժողովոյ Բերայի: Ատանայի նահանգին ոստիկանութեան Բ. գումիսէր՝ Պոլսոյ ոստիկանութեան գումիսէրներէն Իպրահիմ էֆ: Նոյն նահանգին ոստիկանութեան Գ. գումիսէր՝ Բերայի նախորդ ոստիկաններէն Ապտուլլահ էֆ: Խարբերդի նահանգին ոստիկանութեան Գ. գումիսէր՝ Պիղայի ոստիկանութեան գումիսէր Մուսթաֆա էֆ: Նոյն նահանգին Գ. գումիսէր անուանեցան Պոլսոյ ոստիկանութեան յիսնապետներէն Հիւսէյին էֆ. և Զմիւռնիոյ ոստիկանութեան նախկին յիսնապետ էյուսպ Քեամիլ էֆ: Բաղէշի նահանգին ոստիկանութեան Գ. գումիսէր անուանեցաւ Իւսկիւտարի ոստիկանութեան յիսնապետներէն Հաշիմ էֆ. և Բերայի ոստիկաններէն Մազտատ էֆ: Պիղայի ոստիկանութեան Գ. գումիսէր անուանեցաւ Պրուսայի նախկին գումիսէր Պէհմէշ էֆ:

Աստիճանք. — Սանիյէի Բ. աստիճան տրուեցաւ էնկիւրիի նահանգին առաջին երկրաչափ Համտի էֆէնտի: — Սախտի ախտիճան՝ Թաղապետութեան Ե. շրջանակին բժիշկ Նշան Սերովբէ էֆէնտի: — Բալիսայի աստիճան՝ էնկիւրիի նահանգին էվգաֆի առաջին քարտուղար Թէվֆիգ էֆէնտի և Երուսաղէմայ ոստիկանապետ Բէֆէթ պէյի:

Պաշտօնաւանք. — Ե. կարգի Մէհմէտի էնկիւրիի հեռագրական ու թղթ-թատարական պաշտօնեայ Տանտրէա էֆէնտի: — Դ. կարգի Մէհմէտի էրուսաղէմայ Փրանսական հիւպատոսարանին Թարգման ու քանչէլէր Պ. Քօրիի:

— Օսմ. առեւտրական քանգարանի տնօրէնութիւնը շրջաբերականներ ղըրկեց օտար երկրաց Օսմ. հիւպատոսներուն, խնդրելով որ, Թանգարանի կանոնադրին 13րդ յօդուածին համաձայն, իրեն ղըրկեն իրենց հրապարակին վրայ ամենէն աւելի ընդունելութիւն գտնող

Օսմ. ճարտարագործութեանց և հողա-
յին արտադրութեանց ցուցակները;
Թանգարանին կողմանէ հաղորդուելու
համար ճարտարագործաց և վաճառա-
կանաց, և այսպէս աւելի մեծ դարկ մը
տալու համար առեւտրական գործո-
ղութեանց ընդ մէջ Թուրքիոյ և Արև-
մուտից:

— Կարնոյ անգլիական նորընտիր
հիւսկատոս Պ. Կրէյվ մայրաքաղաքս
ժամանեց և ի մօտոյ իւր պաշտօնատե-
ղին պիտի ուղեւորի:

— Եղգաթի նախնական դատարա-
նին նախորդ նախագահ Խալիտ էֆէն-
տի և անդամներէն Համիտ ու Պօղոս
էֆէնտիք դատաստանի պիտի ենթար-
կուին, իրենց պաշտօնին մէջ զեղծում-
ներ գործած լինելով:

— Եւդոկիոյ Նախ պէօմէր էֆէնտի
պաշտօնավարութեան դէմ բողոքուած
է ձեռնհաս իշխանութեան:

— Կայս. Թանգարանին տնօրէն Համ-
տի պէյ մարտի սկիզբները Պէրկամայի
ու Մելասի կողմերը պիտի երթայ՝ այդ
տեղեր գտնուած հնութիւնները մայ-
րաքաղաքս բերելու համար:

— 27 չարագործք եւ դատարկա-
պորտք հեռաւոր վայրեր աքսորուեցան:

— Մաղնիսայի տեղական կառավա-
րութիւնը արտօնութիւն խնդրած է
ձեռնհաս իշխանութենէն՝ արհես-
տական վարժարան մը հաստատելու
այդ գաւառին մէջ:

— Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Դրան մէջ վի-
ճակագրութեան նոր դիւան մը կազ-
մուած է:

— Վանայ հիւանդանոցին բժիշկ
անուանած է Երզնկայի հիւանդանոցին
բժիշկներէն դեր-գնդապետ Իսմայիլ
պէյ:

— Տրապիզոնէն Երզնկա գնացող ջո-
րեպաններէ երեքը յուշվ. 10ին ցուր-
տէն սառեր են:

— Ի Սեւանի, Հասան-պին-Ալիւ ա-
նուն անձ մը իւր քոյրն սպաններ է՝
քսան զրուշ գողնալու համար անկէ:

— Ի Կիւստուն, կառավարական պաշ-
տօնատան շուրջը շինուած պատին մէկ
մասը փլելով, փլատակաց ներքեւ մնա-
ցեր են երկու տուններ, որոցմէ միոյն
մէջ գտնուած 10 անձերէ 4 տղայք մե-
ռեր և 3 անձինք թեթեւապէս վիրա-
ւորուեր են:

— Ոսիկան գինուորաց յատուկ կա-
նոնագիր մը պատրաստելու համար
կ'ուսուցանուիր Ներսիսայի մէջ գոր-
ծածուած այդ կարգի կանոնագրերն:

— Խաբեբրդի Քեախթէ գաւառակի
Մէրախ գիւղախմբի Աշիրէթներու պե-
տերէն Սէֆէր Աղազատէ Օսման աղա
արտօնութիւն ստացած է Համիտից
հեծեղազուններ կազմելու:

— Առաջնակարգ երեք ուսուցիչ
100ական ոսկի ամսով թոշակով՝ Եւրոպա-

յէն պիտի կոչուին, ի Պէշիկթաշ ար-
քունի կալուածոց մէջ հաստատելի Դի-
ւանագիտական վարժարանին համար:

— Բուսէլիի երկաթուղեաց Գերմա-
նացի արժէտեարք Պրանքֆորդի դա-
տարանին առջև դատի կոչած են Օսմ.
Հանրային Պարտուց վարչական Խորհըր-
դոյ անդամները, վասն զի այս երկա-
թուղւոյ պարտաթուղթք չեն մասնակ-
ցած բրիտիթէնեու փոխիսուէն յա-
ռաջ եկած տարեկան 160.000 ոսկոյ
աւելորդ գումարին բաժանման՝ որ յատ-
կացուած է չորս սէրիններուն գլխավը-
ճարին: Կը յուսացուի որ երկուստեք
համաձայնութեամբ ի մօտոյ կարգադ-
րուի այս վէճ, որով վիճակահանութեան
պարգեններուն համար՝ պիտի որոշուի
վճարել 100ին 72, փոխանակ 100ին 58:

— Յունաց Պասիարաւանի Սինոքի
կազմութիւնը չէ վաւերացած Բ. Դրնէն
ընտրութեան մէջ տեղի ունեցած ինչ
ինչ ապօրինաւորութեանց պատճառաւ:

— Ասանայի նորընտիր կուսակալ
Խալիտ պէյ էնֆլուէնցայէ կը տառա-
պի ի Թէհրան:

— Ձերբակալուեր են Սէբէրի Աշի-
րէթէն Պէտօ և Էօմէր, Մալազկերտի
Յիշան գիւղացի Մուսթուֆա և Իսմա-
յիլ, և Ալաշկերտի Ապուզիտ գիւղացի
Պէքիր, որք Պայազիտի գաւառին ու
Մալազկերտի մէջ կ'սպառաւէին:

— Գաւառաց մէջ, այն տեղերն ուր
բարձրագոյն նախակրթարաններ կը
գտնուին, կառավարական պաշտօնա-
տանց ու դիւանաց մէջ չպիտի ընդու-
նուին այլ ևս՝ իբրև անթոշակ պաշտօն-
եայ (միւլազիմ) անոնք որ վկայական չ'ու-
նին: Արդէն ընդունուածներն ալ պիտի
ձամբուին:

— Նոր եւ հին օխա միանգամայն
ցոյց տուող կշիւ մը հնարած է Նիկո-
միդիոյ պատժական ատենին նախագահ
Հիւսէյին Ղալիպ պէյ:

— Կարնոյ ոստիկանապետ կարգուած
է Սէրվէթ էֆէնտի որ տեղեակ է մի
քանի լեզուաց, ոտտիկանութեան Բ.
գոմիսէր կարգուած է Թէվֆիք էֆէն-
տի որ նոյնպէս հմուտ է մի քանի լե-
զուաց, Գ. ոստիկան կարգուած Մուս-
թաֆա էֆէնտի: Պայազիտի գաւառ-
ին ոստիկանութեան գոմիսէր կար-
գուած է Սլի էֆէնտի, Երզնկայի հա-
մար՝ Իպրահիմ էֆէնտի: Ուրիշ 7 ոս-
տիկաններէ 2ը պիտի պաշտօնավարեն
ի Պայազիտ, 2ը՝ յերզնկա, և մէկ մէկ
ոստիկան ալ Պայազիտի Ալաշկերտ, Գա-
րաքիլիսէ ու Տիատին գաւառակաց մէջ:

— Առեւտրական և Հանրագում շի-
նութեանց նախարարութիւնն հեռագ-
րաւ տեղեկութիւն պահանջած է այն
գաւառներէն ուր թիֆթիկ արտադրող
այծեր կը հասցուին, այդ անասնոց քա-
նակութեան և արժէքի մասին:

— Եւֆայի դատէին ուղղման ար-
տօնութիւնը աճուրդի դնել որոշուած
է, վասն զի երեք խնդրարկուք համա-
նման պայմաններ առաջարկած են:

— Տրապիզոն պաշտօնեայներ գա-
ցեր են մայրաքաղաքէս՝ ինչ ինչ քննու-
թեանց համար:

— Ոչխարահամարի գործողութիւնը
և տրոց գանձումը ժամանակին կատար-
ուելու համար՝ Ելմտական նախա-
րարութենէն հեռագրաւ հրամաններ
տրուած են կուսակալութեանց:

— 28.986 արտավար թթենեաց
պարտէզներ մշակուած են շերամաբու-
ծութեան համար՝ Կլմէյիլի, Մուտան-
եայի և Քէրմասթիի գաւառակաց մէջ:

— Ի Տիարպէի, հնձոց առատու-
թեան պատճառաւ արմտեաց գինը 100
ին 20 անկում մը կրեր է:

— Յոյն բարեարք. Սեղանաւոր
Պ. Ա. Սինկրօս իւր ծախիւք կը վերա-
շինէ Սելանիկի վերջին հրդեհէն այրած՝
Յունաց դպրոցները, եկեղեցիներն ու
հիւանդանոցը: Վերջերս ի Մալթա
վախճանեալ Փափաֆի անուն վաճառա-
կանը նոյն քաղքին բարեգործական
հաստատութեանց կտակեր է 2,200.000
ֆրանք: Ռուսմանիոյ Եթիպիոյ քաղքին
մէջ վախճանեալ Վասիլիօս Սիլէիս ա-
նուն անձը 500.000 ֆրանք կտակեր է՝
իւր ծննդավայրն եղող Զիցա գիւղին
դպրոցը բարձրագոյն վարժարանի վե-
րածելու համար:

Ն Ո Ւ Ա Գ Ա Հ Ա Ն Դ Է Ս

Ի ՆՊԸՍԻ ԳԱԼՓՈՅՆԵՆ ՈՐԲԵՆՈՑԻ

Տեղի պիտի ունենայ 1892 Վետր.
9/21 կիւրակէ ցերեկ ի ժամ 8, Բերայի
Աղջկանց Արուեստանոցի մեծ սրահին
մէջ: Գին տոմսակի կէս Օսմ. ոսկի:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ «ԾԱՂԻԿ»Ի

Կ. Ա. Հալիպ. — Ձեր յիշած ամ-
սոյս 15/27ի նամակը չեմք ստացած:

Բ Ժ Ի Շ Կ Կ' Ո Ւ Ձ Ո Ւ Ի

Ծովեզերեայ դաւառէ մը ճար-
տար բժիշկ մը կը փնտռուի: Պայ-
մաններն իմանալու համար դիմել
«Ծաղիկ»ի Խմբագրատունը:

Ա Ր Ժ Է Ք Դ Ր Ա Մ Ո Ց

Օսմ. լիւան 100 զրշ. էն

Մէծիտիյէ	108	16	Վէցնոյ	102	20
Քառորդ մէծիտ	107	20	Բուռնոյ բօլ	89	20
Մանր մէծիտ	102	10	Նաբուէն	87	11
Մէթալիք	98	20	Գրիմից	51	10
Հինգնոց	102		Անգլ. լիւան	109	30

Մանէթ թղթագրում 9 27

Գանսիտէ	20	Բուս. երկ.	72	
Թահվիլ Օսմ.	74	30	Թասպիյէ	21

Մ Ե Ռ Ե Ա Լ Կ Ի Ն Ը

Արդ՝ երէկ երեկոյ մեր վաղեմի բարեկամուհւոյն Գաս-
թէլ-Մօռէ դքսուհւոյն բնակարանը թատերական ներկայա-
ցում մը կը տրուէր որ կը բաղկանար կենդանի պատկեր-
ներէ և յորում կինս բազմաթիւ դերեր ստանձնած էր։ Իւր
քանդակածոյ գեղեցկութիւնը մեծապէս կը նպաստէ սոյն
օրինակ հանդիսից։

Ա՛լ եւս ընկերութեանց մէջ չեմ ընկերանար իրեն այն-
քան փոյթեալանդն որքան երբեմն, բայց սակայն տակաւին
յաճախ կը հետեւիմ իրեն՝ յարգելու համար պատշաճութիւ-
նը և իրաց ընթացքին տեղեակ մնալու համար։ Իւր վերջին
ազդարարութենէն ի վեր անկարելի էր ինձ չկասկածիլ թէ
գլխին մէջ գաղտնի սէր մ'ունէր, և դիւրհասկանալի շահա-
գրգռութեամբ կ'զրադէր ճանաչելու այդ սիրոյ առարկայն։
Դժուար չեղաւ այս ինձ։ Կինս, որ գիտէ թէ չափազանց
սիրահարեալ եմ իրմով, և որ, հետևաբար, այժմ ըստ բաւա-
կանի կ'անարգէ զիս, չկարծեց թէ ինձմով այսքան անհան-
գիստ պիտի լինէր։ Բարեկու մեծ դեսպանատուններէն միոյն
մէջ կը բնակի հիանալի գեղեցիկ երիտասարդ իշխան մը ո-
րոյ՝ առ տիկին տը Վօտովգուռ նուիրած ուշադրութիւնը
ոչ ոքի համար գաղտնիք մ'է ժամանակէ մը ի վեր։ Թաւ-
րոններու, պարահանգէսներու, անտառներու մէջ և մինչև
իսկ իմ տանս մէջ հանդիպումներն այնքան յաճախակի են
որ ամուսնոյ մը աչերէն չեն կարող վրիպիլ։ Այսու հան-
գերծ, որքան կարող եմ հասկնալ այսպիսի խնդիրները, ի-
րաց վիճակը պէտքովս անդին չէր անցներ։ Պարտիմ
ըսել թէ իշխանը սիրելի չէ ինձ։ Մէկ կողմ թողլով նա-
խանձի ո՛ր և է զգացում, տհաճութիւն կ'զգամ իրմով։ Բարձ-
րահասակ անձ մ'է թխադէմ, բզէզի աչաց նման խոշոր աչե-
րով և երկարաձիգ պէխերով որոց համար մասնաւորապէս
գոռոզ լինել կը թուի։ մշտատեւ ծիծաղի մը մէջ իւր ակ-
ռայներն ի տես կ'ընծայէ նման պարանցիկ կանանց։ Ինքն
իրմով խիստ գոհ է։

Սոյն ներկայացման մէջ, մի քանի անգամ ի բեմ եկաւ
երիտասարդ իշխանը, և իւր գեղեցիկ և վայելուչ կերպա-
րանքն, իւր շքեղ հանդերձներն և իւր սեռական պէխերուն
ներքև սքողեալ շլացուցիչ ակռայները համայնից հաճութիւն
պատճառեցին։ Վերջապէս երեւցաւ կնոջս հետ ի միասին,
երկանձն տեսարանի մը մէջ, մին՝ ներկայացնելով Յուդիթն
և միւսը Հողեփեռնեան։ Այն վայրկեանին յորում վարագոյրը
կը բացուէր, Յուդիթ մէկ ձեռքով թուրը բռնած, միւսով
ալ կրթնած Հողեփեռնեան անկողնոյն վրայ, զայն սպաննե-
լէ առաջ նորա վրայ կը խոնարհէր՝ վստահ լինելու համար
թէ կը նիրհէր թէ ոչ։— Արդարեւ երկուքն ալ շատ գեղե-
ցիկ կ'երևէին այդ դիրքին մէջ։ Կինս՝ իւր սպիտակ ձեռքը
տարածած անկողինը ծածկող արջու մորթին վրայ և իւր
վայրագ մեծ աչերն իւր զոհին դէմքին վրայ յառած։— Իշ-
խանը՝ հեշտ երազի մը ուրուագծած ժպիտէն շրթները կի-
սաբաց, ականջներէն կախուած ոսկեայ սկտեղներով և ասո-
րեստանցոյ ճաշակով հիւսուած մօրուսովը։— Կրկնել տուին
այդ տեսարանը։

Կողմանոցին մէջ կեցած էի ուր վարիչի և թատերապետի
պաշտօնները կը կատարէի։ Ինձ սահմանեալ այդ վայրէն
կրցայ նշմարել թէ, ճիշդ այն վայրկեանին երբ վարագոյրը
կ'ընկէր, Յուդիթի և Հողեփեռնեան երեսներն որք արդէն
ներկայացման պահուն իրարու չափազանց մօտեցած էին,
առաւել եւս կը մօտենային։

Քիչ յետոյ բարեբաղդութիւն ունեցայ փոքրիկ ծառա-
յութիւն մը մատուցանելու իշխանին։ Պէտք էր օգնել իրեն
հանելու իւր ասորեստանցոյ մորուքը որ կասկած էր բաղ-
մաթէլ ժապաւէնով մը։ Շուտով մկրատ մ'առի և ժապա-
ւէնները կտրեցի։ Բայց մի և նոյն ատեն չգիտեմ որպիսի ա-
նուշադրութեամբ կտրեցի նաև իշխանին երկարաձիգ պե-
խերէն մին։ Ներողութիւն խնդրեցի իսկոյն, բայց նա այն-
քան ծաղրաշարժ կերպարանք մը առած էր իրեն մնացած
միակ պէխովը, որ չկարողացայ ինքզինքս զսպել և ներո-
ղութեանցս հետ մեծաձայն քրքիչ մը բարձի։ Ներողամիտ
չեղաւ, և այս առաւօտ մենամարտեցանք ի Մէտօն ուր
թուրի հարուածով մը ուսէն վիրաւորեցի զինքն։ Այս դէպ-
քը շատ կ'զրօսեցնէ հասարակութիւնը, բայց կ'երեւի թէ
կնոջս ալ մեծ ցաւ կը պատճառէ։

40 Ապրիլ

Նոր բան չկայ։ Միշտ նոյն հեշտալից կեանքը, փոխա-
դարձ վստահութեամբ համակեալ։ Կինս կը մտադրէ վրէժը
լուծել, իւր կասկածելի հանդարտութեամբ։ Միասին ճաշե-
լու ժամանակ ինձ այնպիսի հայեացներ կ'ուղղէ որք չեն
խանդակաթ։ Բայց փոյթս չէ, ես միշտ վստ կը պահեմ,
մանաւանդ իւր առջեւ, իմ անկարելի դուարութիւնս,
քանզի՝ ես ալ իմ կարգիս՝ ա՛լ եւս չեմ սիրեր զինքը։ Իւր
խմաստակ լրբութիւնը, իւր պատճառարանեալ անբարոյա-
կանութիւնը ինձ համար այնպիսի զզուեցուցիչ բան մը ու-
նին որ կը ջնջեն իւր բոլոր կանայցի հրապոյրները։ Բաց աս-
տե՛, իւր անսանձ կրիցն հետ, իւր ապօրէն ցանկութեանցը
և սաստիկ սիրոյն հետ, վստահ եմ թէ նա ինձ կը պատրաս-
տէ բիւր անակնկալներ որոց դէմ ինքզինքս պաշտպանելու
համար գուցէ միշտ սուր մը չպիտի բաւէ։ Սերտ մտերմու-
թեան մէջ կը տեսնեմ զինքը Ռուս կնոջ մը հետ որոյ վրայ
լաւ չը խօսուիր։ Պէտք է խոստովանիլ թէ երջանիկ գաղա-
փար մը ունեցած էի, երբ այս արարածին վստահեցայ հան-
գիստս, անունս և պատիւս։

Վալմուքիէ, 20 Ապրիլ

Կարգ մը ստիպողական նորոգութեանց պատրուակաւ ե-
կայ շաբաթ մը անցնել ի Վալմուքիէ, որպէս զի փոքր ինչ
մաքուր օդ չնչեմ։

Իմ հրամանաւ, Ալիէթի սենեակը փակուած և կնքուած
էր այն օրէն ի վեր յորում նորա դադարը դուրս ելած էր
անտի։ Այսօր առաջին անգամը լինելով հոն մտայ... Հո՛ն
իւր սիրելի անուշահոտութեանց անորոշ մէկ բոյրն զգացի...
Հէ՛ք Ալիէթ, ի՞նչու չկարողացայ, որպէս ոգուով չափ կ'ըղ-
ծայիր, մասնակցիլ քու քաղցր դաւանութեանցը և ընկերակ-
ցիլ այն խաղաղաւէ՛տ և պարկե՛շտ կենցաղոյն զոր դու կ'ե-
րադէիր։— Այժմու կենացս բաղդատմամբ՝ դրախտ մը կը թը-
ւի ինձ այն։

Որպիսի ահուելի տեսարան այս սենեկին մէջ, ի՞նչ յի-
շատակ... Դեռ կը տեսնեմ հուսկ յետին հայեցուածքը
զորս իմ վրայ կը յառէր... գրեթէ սոսկման հայեցուածք
մը... Որքա՛ն շուտ մեռաւ... Հապա յուզումն տարա-
բաղուն թալլըվօր՝...

Այս սենեակին ինձ յատկացուցի։ Բայց քիչ ժամանակ
պիտի մնամ աստ։ Կը մտադրեմ մի քանի օր ի Վառավիլ
անցունել։ Պէտք ունիմ տեսնելու աղջկա։ Պէտք է որ տես-
նեմ իւր հրեշտակային սիրուն դէմքը։

Վալմուքիէ, 22 Ապրիլ

Ո՛րքան փոփոխութիւն աշխարհիս մէջ մանկութենէս ի
վեր, — և մինչև իսկ պատանեկութենէս ի վեր։ Մեր ապ-
րած բարոյական միջավայրին մէջ ի՞նչ զարմանալի փոփոխու-

Թիւն այսքան սակաւ ժամանակի մէջ... Այն ժամանակ կարծես մեր միտքը պաշարուած էր Աստուծոյ մօտ, արդարադատ, բայց բարեգութ և հայրախնամ Աստուծոյ մօտ... Ստուգիւ Նորա հսկողութեան ներքեւ կ'ապրէինք որպէս հօր մը հսկողութեան ներքեւ, երկկողմութեամբ և աննաժանօք, այլ վստահութեամբ... Պաշտպանեալ կ'զգայինք զինքեանս իւր անտեսանելի այլ ստոյգ ներկայութեամբ... Կը խօսէինք նորա հետ և կը թուէր թէ կը պատասխանէր մեզ... Այժմ առանձին կ'զգամք զմեզ և կարծես լքեալ անհուն տիեզերաց մէջ... Դառն, խիստ և ատելի աշխարհի մը մէջ կ'ապրիմք ուր մրցումն կեանքի համար միակ և անգութ օրէնքն է, ո՛ւր ո՛չ այլ ինչ եմք այլ եւս եթէ ոչ շղթայազերծ տարերք որք միմեանց հետ կը մարտնջին գազանային ինքնասիրութեամբ, առանց կարեկցութեան, առանց կոչման, առանց յոյս ունենալու վերջին դատաստանի մը վրայ... Եւ մեր վերեւ ոչինչ կ'զգամք... Կամ ոչինչէն աւելի վատթարագոյն բան մը, — անիոյթ, հեզնոզ և բարբարոս աստուածութիւն մը... Բոխանակ մեր երանաւէտ երիտասարդութեան ամենաբարի Աստուծոյն:

Վալմուրիէ, 23 Ապրիլ

Ալիէթի մայրը, տիկին տը Գուռ-հէօզ, երկար ժամանակէ ի վեր հիւանդ էր, հեռագիր մը զոր շատ ուշ Բարի-գէն կը շրկեն ինձ, նորա մահուան բօլթը կը գուժէ ինձ: Ի Վառավիլ կը մեկնիմ: Ձեմ կարող յետ այսորիկ աղջիկս հոն թողուլ: Իւր ազգականներէն միակ կինը որ անդ կը մնայ, իւր պառաւ մեծ մօրաքոյրն է, օրիորդ տը Վառավիլ, որ ամուրի է: Աղջիկս քիչ ժամանակէն տասը տարեկան պիտի լինի, չեմ կարող զայն յանձնել ստորակարգեալներու խնամոց: Որոշած եմ հետս բերել զնա, կամ իմ հսկողութեանս ներքեւ մեծցնելու և կրթելու համար, և կամ գիշերօթիկ վարժարան մը կամ ի Բարիզ վանքի մը մէջ դնելու համար: Այս մասին պիտի խորհրդակցիմ երէցին, իւր մեծ հօրեղբօր հետ: Զակիս ներկայութիւնը պիտի օգնէ ինձ շատ մը բաներու տոկալու:

Վառավիլ, 27 Ապրիլ

... Վայրկեան մը, այս սենեկին մէջ ուր կ'առանձնանայի խեղճ մեռելուհւոյն ստուէրին հետ, — ահա երբ մտածում մը եկաւ պաշարել զիս... Բայց վանած էի զայն իբրեւ յիմարական երազ մը... և ահա՛ այդ յիմարական երազը իրականութեան կը փոխուի:

Գրեմ զայն... Այո՛, պիտի գրեմ... Գրելու եմ, քանզի այս վայրկեանէս սկսեալ՝ ներկայ օրագիրս, զոր այնքան զուարթօրէն սկսած էի, այսուհետեւ կտակ մ'է միայն. երբ չուեմ այս աշխարհէս, պէտք չէ որ այս գաղտնիքն ինձ հետ անհետանայ: Պէտք է որ աւանդուի աղջկանս բնական պաշտպանաց, քանզի վտանգ կայ իւր շահուց, մինչեւ իսկ իւր կենաց:

Ահա՛ ինչ որ տեղի ունեցած է. — Շատ ուշ իմացած լինելով, ճիշդ պատեհ ժամանակին չկրցայ հասնիլ վերջին պարտականութիւններս կատարելու համար տիկին տը Գուռ-հէօզի նկատմամբ: Ազգականք արդէն ցրուած էին: Ալիէթի եղբայրը միայն գտայ անդ, ժեռառ տը Գուռ-հէօզ, այժմ հրամանատար պատերազմիկ նաւու մը: Հաղորդեցի նմա աղջկանս վերաբերեալ մտադրութիւնս զորս գրութեամբ մեծ գովեստիւ: Դիտաւորութիւնս էր նաև ժանի հետ ի միասին տանիլ իւր պառաւ աղախինը, Վիգթուառ ժընէսթ, որ մեծցուց զնա՝ նորա մայրը մեծցունելէ յետոյ: Բայց շատ տարիքոտ է այդ կին և բաւական տկար, և կը վախնայի որ ինքն իւր կողմէն դժուարութիւն յարուցանէ

այս մասին, մանաւանդ զի կնոջս մահէն ի վեր ինձ նկատմամբ բռնած ընթացքը անվայելուչ և թշնամական կ'երևէր ինձ: Ալիէթի յիշատակը յարգելու համար էր միայն որ հանդուժած էի իւր անշոք վարմանց:

Ժանի սենեակը կանչեցի զինքն, մինչդեռ մանուկը պարտիզին մէջ կ'զրօնուէր:

— Սիրելի Վիգթուառ, ըսի նմա, ցորչափ տիկին տը Գուռ-հէօզ ապրեցաւ, պարտ անձին համարեցի իւր թողը իւր քովը թողուլ: Արդէն իրմէ լաւ ոչ ոք կարող էր հսկել նորա կրթութեան վրայ: Այժմ իմ պարտականութիւնս է որ ես ինքս անձամբ հսկեմ: Կը մտադրեմ ուրիշն Բարիզ տանիլ զժան: Կը յուսամ որ պիտի հաճիս ընկերանալ անոր և պիտի շարունակես խնամել զինքն:

Ծերուկ կինը, դիտաւորութիւնս իմացաւ թէ՛ չէ՛, սաստիկ տգիտնեցաւ, և ձեռներն սկսան թեթեւ կերպով դողդողալ. հաստատ նայուածքով իմ վրայ սեւեռեց իւր մոխրագոյն և անվեհեր աչերն, և ըսաւ.

— Պարոն կոմսը չպիտի գործադրէ իւր այդ որոշումը:

— Կը ներես, սիրելի տիկին ժընէսթ, պիտի գործադրեմ... Կը գնահատեմ քո հաւատարմութեան և անձնութեան բարեմասնութիւններն... Կարի երախտապարտ պիտի կացուցանես զիս եթէ յանձն առնուս շարունակել քու բարի խնամքներդ աղջկանս նկատմամբ... Եւ արդէն, կը մտածեմ իմ տանս մէջ միակ մեծը լինիլ, և իմ աղջկանս միակ տէրը: Վիգթուառ բազկիս վրայ դրաւ մէկ ձեռքը:

— Կ'աղաչեմ, Պարոն, մի՛ գործադրէք այդ որոշումը:

— Վիգթուառ, խենթեցա՛ր, ի՞նչ եղար:

— Ո՛հ, ո՛չ, Պարոն, եթէ կարենայի խենթեանալ, շատ լաւ պիտի լինէր...

Իւր անթարթափ և խիստ հայեցուածքը միշտ վրաս սեւեռած էր և կը թուէր հարցափորձել զիս մինչեւ հոգւոյս խորն:

— Ձեմ հաւատացած երբէք, միմնչեց, ո՛չ, երբէք չեմ կրցած հաւատալ... Բայց եթէ ժանը տանիք, պիտի հաւատամ:

— Բայց ի՞նչ, թշուառակա՛ն, ի՞նչ...

Վիգթուառ ալ աւելի մեղմացուց իւր ձայնը.

— Պիտի հաւատամ թէ դուք գիտէք թէ ի՞նչպէս մեռաւ մայրը... և կ'ուզէ՞ք որ աղջիկն ալ մօրը մահուամբը մեռնի՞:

— Մօրը մահուամբը մեռնի:

— Այո՛... նոյն ձեռքով:

Յուրտ քրտինք մը ողողեց ճակատս և մահուան չուռնջ մը ազդեց հոգւոյս... Սակայն, տակաւին ի բաց կը վանէի այդ սոսկալի լուսաբանութիւնը:

— Վիգթուառ, ըսի, զգուշացիր, արդարեւ յիմար չես դու, աւելի գէշ բան մը... քու ատելութիւնդ անոր դէմ որ առաջին կնոջս տեղը բռնեց, քու կոյր ատելութիւնդ եպեմեի... եղեռնաւոր խօսքեր ընել կուտայ քեզ...

— Շատ լաւ, Պարոն, գոչեց Վիգթուառ, վայրագութեամբ. ձեզ ըրած յայտնութենէս յետոյ, ձեր աղջիկն այդ կնոջ քով տարէք, եթէ կը համարձակիք:

Քանի մը քայլ առի սենեկին մէջ միտքս ամբողջութեամբ համար, յետոյ պառաւ կնոջ մօտենալով:

— Բայց ի՞նչպէս կրնամ հաւատալ քեզ: Եթէ ըրած յայտնութեանդ մէկ փոքր ապացոյցն իսկ ունենայիր, ի՞նչպէս պիտի կարենայիր այսքան երկար ժամանակ լռութիւն պահել... Ի՞նչպէս պիտի թողուիր ինձ որ այս գարեկի ամուսնութիւնը կատարէի:

Առաւել վստահ կերպարանք մ'առաւ և դողդողիւն ձայնիւ.

(Շարունակելի)

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԹԵՅԵՐՈՒ ՆԻԳՕԼԱ ԵՒ ԲՕԼ ՍՄԻՐՆՕՖ ԵՂԲԱՐՅ

Ղալաթիա, Ռուսական վանքին դիմաց, Այնիգօլա եկեղեցւոյն մօտ, Թիւ 30

Վաճառատունս՝ անցեալ տարւոյ Մայիսի սկիզբները բացուած լինելով, վաճառելի թէյերու տեսակներն եւ գիներն ի ստորեւ նշանակեալ, կը ծանուցանէ ի գիտութիւն յԱրգոյ հասարակութեան:

Թիւ 1. Լիանսին	Ֆունթ 32	Դահեկան
» 2. Չինական վարդ	» 30	»
» 3. Պուլքէ Էմբրիալ	» 26	»
» 4. Ֆուչէֆու	» 20	»
» 5. Տնական Թէյ	» 16	»
» 6. Սնայողական տեսակը	» 12	»

Վերոյիշեալ թէյերը՝ մէկ, կէս եւ մէկ չորրորդ ֆունթնոց (133 տրամ) ծրարներու մէջ ամփոփուած՝ մետաքսեայ եւ կապարեայ թղթով պատած, իրենց վըրայ կը կրեն վաճառատան կնիքն եւ ստորագրութիւնն: Սոյն թէյերը չաւրուելու համար մթերանոցին մէջ մասնաւոր տեղ մը գրաւած են, ուր արգելուած է նոյն իսկ ծխելն:

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂՄԵՐԷՆ

Անոնք որ կրնան որոշել թէյին լաւն ու վատը, կարող են իրբ նմոյշ գնել վաճառատունէս փոքր ինչ եւ փորձել: Վաճառատանս միւս ճիւղն, որ ի Ռուսիա աշխարհածանօթ է արդէն:

Սոյն թէյեր կը վաճառին նաեւ ի Բերա, Թիւնելի դիմաց Ֆրաժէ վաճառատունը, Պոլիս Պահճէ գարու Շէյխիւլիսլամ խան թիւ 2 Միւսիւ Նիքիթիչ Էրպէնիին մթերանոցը, Օրթագիւղ Թաշ Նէրտիւպան փողոց թիւ 5 Պ. Գրիգոր Միսկճեանի գեղարանը, Իսկիւտար Թաշ Տէմիրճիլէր փողոց թիւ 25 Միւսիւ Ա. քէստօրիտիսին գեղարանը եւ Գատըգիւղ Նպարավաճառ Բաբաթանասիօն մթերանոցը թիւ 19:

(11—18)

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԵՅԻ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ ԵՒ Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Պանֆէ—Գաբու, ձէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Զմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գըտնուին Չինէ եւ Ճաւայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ զանազան տեսակ գերընտիր եւ աղնիւ ու անուշաբոյր ամէն ճաշակի յարմար: — Ծաբոնական, Չինական եւ Հնդկական այլ եւ այլ մեծութեամբք եւ ձեւերով թէյի տուփեր, գեղակերտ եւ նկարազարդ Յաճախորդաց — գոհացում տալու համար բնաւ քանք չխնայուիր: — Յանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով եւ ճշգրտութեամբ: — Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր: — Չիք սակարկութիւն:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԵԱՅ

133րդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆ ՈՒԹԻԻՆԸ

Տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ մարտի 19 ին: Մեծ պարգեւն է

600,000 ՖՐԱՆԿ ԿԱՄ **30,000** ԴԱՂ. ՈՍԿԻ

Պիտի շահին 600 անձինք: Ամենէն փոքր պարգեւն է 400 ֆրանք: Բաղդատումք վաւերացեալ են Օսմանեան առեւտրական նախարարութեանէն:

Գին քաղդատումսի 7 $\frac{1}{2}$ դրոշ:

Դաւառներէն ստանալ ուղղութիւնը պէտք է դիմեն ԵԱՂԻԿԻ Յանձնակատարութեան Դրասենեկին: Փօստի ծախուց համար պէտք է ղրկել մէկ ղրուշ աւելի:

Շահող թուոց ձեւի ցուցակը կը հրատարակուի ԵԱՂԻԿԻ մէջ:

ԿԻՒՆ ՏՕՂՏՈՒ

Սուլթան Խամամ, Ֆնտղեան խան, 41

Եւրոպայէն նոր բերուած հետեւեալ ապրանք կը վաճառուին 12 դրուշ 30 փարայի:

1 Գծաւոր բրդեայ արանց ֆանելա:
3 Զոյգ կապարագոյն բրդեայ արանց ֆանելա:

1 Հատ գունաւոր բրդեայ կանանց ֆանելա:

2 Զոյգ կապարագոյն բրդեայ կանանց գուլպայ:

1 Հատ Բրօֆ. Ժաքէրի դրու թեամբ ներքնաշապիկ:

1 Հատ Բրօֆ. Ժաքէրի դրու թեամբ ներքնավարտիք:

1 Անգղ. կտաւէ օձիքով ու թեւնոցով արանց շապիկ:

3 Արանց շապիկի նորաձեւ ճերմակ կուրճք:

6 Արանց շապիկի նորաձեւ օձիք:

3 Զոյգ քթանէ շապիկի թեւնոց:

1 » մէջը ֆանելայով ձեւնոց:

1 Հատ գունաւոր արանց ֆանելայ վարտիք:

1 Հատ բրդեայ կանանց ուսնոց:

1 » բուրդէ հիւսուած կանանց ծածկոյթ:

1 Հատ գունաւոր բրդեայ տղոց չըր-չազգեստ:

1 Հատ բրդեայ տղոց բաճկոնակ:

2 » ամենալաւ տեսակէն մետաքսեայ փողկապ:

12 Հատ գունաւոր կամ ճերմակ քթան թաշկինակ:

6 Հատ գունաւոր երեսի սրբիչ:

4 » կարմիր գծաւոր խաւու:

3 » շատ մեծ ոտքի խաւու:

4 Հատ ծայրերը գունաւոր ծաղկենկար քթան խաւու:

3 Հատ ծայրերը շինուած լաւ քթան խաւու:

6 Հատ գունաւոր քթան՝ սրբիչ:

1 » մետաքս կամ բուրդ կանանց լասթիքի ֆանելայ:

1 Զոյգ շատ երկայն անգղ. չղարչէ վարագոյր:

1 Հատ մետաքս տուփի մէջ 2 լաւանտա, 1 օձառ, 1 օտը քօլօններ:

6 Հատ շուրջը գունաւոր կանանց քթան թաշկինակ:

4 Հատ լաւ տեսակ արանց քթան թաշկինակ:

6 Հատ շուրջը անթիքայով ճերմակ կանանց թաշկինակ:

6 Ծաղկենկար տամասէ անձեռոց:

1 Հատ ծոպերը շինուած 8 հոգինոց սեղանի ծածկոց:

6 Անգղ. արծաթէ ապուրի դգալ:

3 Հատ դանակ եւ 3 պատառաքաղ:

2 » Զոյգ քթանէ լամպի ֆանելայ:

2 Զոյգ գծաւոր բրդեայ կանանց գուլպայ:

3 Հատ լիտի մետաքսէ գունաւոր թաշկինակ:

2 Հատ շատ մեծ քթանէ խաւու:

2 » լաւ տեսակ գաղ. մետաքս թաշկինակ:

6 Հատ Անգղ. արծաթէ սուրճի կամ անուշի դգալ:

3 Բրդեայ լասթիքի տղու գուլպայ:

Յանձնարարութեանց համար պէտք է գրել «Մաղիկ» Յանձնակատարութեան Դրասենեակին:

4—12

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՇՆԱԿԱՑ
ԵՐՈՒԱՆԴ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

Վկայեալ դաշնակայարդար էՌԱՌԻ
հռչակաւոր գործատան
Գնումն եւ վաճառումն

Փոխանակութիւն հին դաշնակայ հետ

Կը վաճառուին ամէն տեսակ դաշ-
նակներ ամսական վճարմամբ և մասնա-
ւորաբար Գաղղիոյ լաւագոյն գործա-
րաններէն Քլէնի դաշնակները, խիստ
գլխաւորապէս գինեւորով:
Մասնաւոր յանձնարարութեամբ ամէն
գործարանաց դաշնակներէն կը բերուին:

Վարձու նոր դաշնակներ չափաւոր
գինեւորով:
Բաժանորդագրութիւն դաշնակաց
յարդարման (accord):

Դաշնակաց նորոգութիւն, գաղղիական
ընտիր նիւթեղէններով:

ՀՐԱՆԱԳՐ դաշնակները չհինցնելու
և լաւագոյն վիճակի մէջ պահելու:
Գաւառներէ եղած յանձնարարու-
թիւնը ամենայն խնամով և փութով կը
կատարուին:

Անմրցելի աժանութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար
գիմել Բերա, Մեծ-Փողոց, Ղալաթա
Սարայի դիմաց, Նրիսթաքի խան,
թիւ 10: (16—30)

ԿԱՐԱՊԵՏ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Վաճառատուն Գէսի եւ Թօհաֆիէի

Կ. Պոլիս: Պահլէ-Գաբա: Հաֆթի ճարտէսի,
չափաւոր-Հաֆթի Պէլի-Գաբա խան-Բի
Դիմացի Կոլ, Թիւ 54

Ընտիր Ֆէսեր ամէն տեսակէն, Պէ-
զիկի և այլ խաղի թղթեր և մարքէթ:
Ճաշակաւոր քուրաթներ, թաղկինակ,
գուլպայ, հոտաւէտ նիւթեր, բօրթմո-
նէ, հովանոց, գաւազան, եւ այլն:

Ճաշակաւոր ընտիր ապրանքներ չա-
փաւոր գինեւորով: 12—12

ԾԱՂԻԿԻ Աւաջին տարւոյ չըջանը,
գեղեցիկ եւ հաստատուն կերպով
կազմուած, կը վաճառուի ի գին 50
դրուշ:

ԱՐՏՈՆԱՏԻՐ Ա. ՍԱԳԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ

Էսկի-Ջապիէ փողոց, թիւ 64

ՅԱՆԷԼԱ ԱՊՐԱՆԱՑ ՀԻՒՍԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍՍԼԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Ի Մահմուտ փաշա, Բիւրքնի խան, Թիւ 26 եւ 15, որոյ մասնահիւղն է
ի Պահլէ-Գաբու, Մաքսատան կարգ, Թիւ 44 Թօհաֆիէի վաճառատունը:

Թէ՛ մեծ եւ Թէ՛ փոքր քա-
նակութեամբ՝ արանց, կանանց
և տղայոց համար՝ անխառն
բրդէ, մանածէ, և այլն, ուզ-
ուած թանձրութեամբ և ուզ-
ուած չափով յանձնարարու-
թիւնը կ'ընդունուին ու պատ-
րաստ կը ծախուին Փանէլա
չապիկներ, վարտիքներ, մի-
սոցուներ, և այլն: Ապ-
րանքները կը մրցին եւրոպա-
կաններուն հետ Թէ՛ աժանու-
թեամբ, Թէ՛ գիմացկունու-
թեամբ և Թէ՛ իրենց նուրբ
ճաշակով: Յաճախորդք ամէն
կերպիւ գոհ պիտի մնան:

14—24

Մոշրատեան Մկրտիչ եւ Յովհաննէս եղբարց վաճառատունը

ԵՐԿԱԹԻ, ԽՈՒՐՏԱՎԱԹԻ, ԳՈՐԾԵԱՑ ԵՒ ՍՅԼՈՑ

Կ. Պոլիս, Ալաֆա Համամ, Թիւ 44 եւ Ղալաթիա, Բէրշէմպէ բազար,

Մահմուտիյէ—Ճատտէսի, Թիւ 70 եւ 59:

Անգղիական, գաղղիական և ամերիկեան կարեւոր գործարանաց մէջ պատ-
րաստեալ զանազան տեսակ երկաթեղէնք, ուսական կախիկաղակք (ամա քիլի-
տի), հիւսան (տիւլկէր) գործիներ, եկեղեցական զանգակք, խարտոցք, գինկոյէ
ամաններ, գործարանաց վերաբերեալ մեքենայք, երկրագործական բազմազան
գործիներ, և այլն, և այլն, ամենքն ալ շատ աժան գինեւորով: Ընկերութեանս մե-
քենագործն գիւրութիւններ կ'ընծայէ մեքենայից գործածութեան ուսման համար:

Կ. Պոլսէ և գաւառներէ ամէն ուղղակի յանձնարարութիւնը շուտ և կանո-
նաւոր կը կատարուին: Մեր քով չգտնուածներն ալ յանձնողչէքով եւրոպայէ բե-
րել կուտանք և ուզուած տեղերն ու նաւահանգիստները կը փոխադրեմք:

Մեր վաճառատանց վարչութեան հասցէն է՝

Մ. Յ. ՄՈՒՐՏԱՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

12—24

70, Եօրկանճըլար ճատտէսի, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

ԱՆՍՊԱԿ ԳԻՆԻ ԳԱՐԹԱԼԻ

ԽԱՎԵԱՐ—ԽԱՆ, ԹԻՒ 91

Վերջին ժամանակներս գինեւորութեան արդիւնաւորութեան վրայ յաճախ
կը գրուին տեղական անգղային և օտարազգի լրագրաց մէջ, և գոհութեամբ կը
չեշտուի սոյն ձեռնարկին մասնագէտ համարուող Սուքիասեան Յակոբ էֆէն-
տիի անունը, որ իւր երկարամեայ փորձառութեամբն՝ Գարթալի զանազան խա-
ղողներէ՝ ունեցած սեպհական և չըջակայից այգիներէն անձամբ կը պատրաստէ
ընտրեւելոյն և անարատ գինիներ, որոց մէջէն յատուկ գնահատութեան ար-
ժանի են՝ ԳԱՐԱ—ՉԱՎՈՒՇ, ՀՕՐԱ, ՀԱՃԻ—ՕՂԼՈՒ, ԲԷՉԻ—ՄԷՄԷՍԻ և ՆՈՒՐ-
ՆԻԿԵԱՐ խաղողներէն՝ սեւ գինի, ինչպէս նաև ՄԻՍԲԷԹ—ՉԱՎՈՒՇ, ԳԱՌԱ—ՉԱ-
ՎՈՒՇ, ՆՈՒՐՆԻԿԵԱՐ և ԳԱՐՈՒ—ՏԱՂԻ ըստեալ խաղողներէն՝ ձերմակ և Թէ ա-
նոյշ գինիներ, որք մայրաքաղաքին առաջնակարգ բժշկաց կողմէ եւս կը յանձնա-
րարուին ամեն կարգի հիւանդաց: — Կը ծախուին չիշով պատրաստ, նաեւ քա-
շով և տակառով: Յատկապէս յանձնարարելի են մեծածոխ սեղաններու և խրախ-
ճանաց հանգէսներու ու չքսեղաններու համար:

14—15